Ніва

БЕЛАРУСКІ ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВІК

№ 14 (1206) ГОД XXIV БЕЛАСТОК 8 КРАСАВІКА 1979 г. ЦАНА 60 гр.

У імя чалавека

— Часам можна пачуць, што мы, лекары, становімся абыякавымі на чалавечы боль і смерць. Так можа сказаць толькі той, хто нас не ведае, не ўсведамляе нашай ролі ў грамадстве. Мы ж прыкладаем усе нашыя ідэі, сілы і веды, каб аблягчыць цярпенні, ратаваць жыццё, бо іменна ў гэтым заключаецца ўвесь сэнс нашага дзеяння, задання, ролі. І смерць кожнага чалавека мы перажываем асабліва, па-свойму, унутры сябе і таму вельмі цяжка. Нам жа нельга зарыдаць ва ўвесь голас, заліцца слязьмі і гэтым самым аблягчыць сваё гора. Мы абавязаны ўздзець маску каменнага спакою, супакойваць сям'ю і блізкіх памёршага і толькі ўнутры свае душы аддавацца роспачы. А ў той жа час у напружанні і з нецярпеннем чакаем вынікаў секцыі цела памёршага, каб знайсці адказ на страшэнна цяжкае і балючае пытанне: „Чаму наперакор усім нашым намаганням усё ж наступіла смерць?"

Лекар медыцыны **Анна Зенюк-Тапалеўская** выбрала адказную і высакародную ролю ў грамадстве зусім свядома. Паходзіць яна з Бельска, з сям'і скромных, працавітых людзей: яе бацька — кравец, а матуля многа год працавала няняй-салёвай у Бельскай бальніцы. Аня ў Бельскім беларускім ліцэі належала да самых выдатных вучняў. Вельмі здольная, працавітая, сістэматычная, дакладная, ураўнаважаная, спагадлівая — вось толькі некалькі сярод многіх станоўчых рысаў яе асабовасці, якія ў Ані цвярджалі і сябры — ліцэісты, настаўнікі. Яна з выдатнымі вынікамі закончыла Беларускі ліцэй і без аніякіх цяжкасцей паступіла ў 1964 годзе ў Беластоцкую медыцынскую акадэмію.

— Яшчэ вучаніцай я любіла наведвацца да мамы на работу. Мяне не знеахвочваў ні выгляд цяжка хворых, не палохала таксама кроў. Але калі я апынулася перад экзаменацыйнай камісіяй пры паступленні ў Акадэмію, тады мяне апа-

(Працяг на стар. 4)

Сакольскі „Спомаш"

„Спомаш" — гэта прадпрыемства па вытворчасці абсталявання для спажывецкай прамысловасці. Яго асноўная база знаходзіцца ў Беластоку, а ў Саколцы працуе поўнасцю аўтаномны філіял. Абсталявалі яго далёка за горадам, каб сваім завадскім грукатам не парушаў спакою ціхай Саколкі.

Аграмадны завадскі гмах кожны дзень бурліць працай. 500 рабочых, пераважна маладых, у тым ліку 140 дзяўчат, з Саколкі і з навакольных вёсак.

Дырэктар кажа мне, што гадавы план іх прадукцыі ацэньваецца на амаль 300 мільёнаў злотых.

— Шмат сваіх вырабаў высылаем мы на экспарт, — адзначае ён з гордасцю.

І мне прыемна гэта чуць, бо свядомасць, што нават у Саколцы ўмеюць зрабіць такія рэчы, якія задавальняюць капрызных замежных купцоў, неяк падбадзёрвае мой беластоцкі патрыятызм і выклікае жаданне, каб зблізку паглядзець на гэтыя цуды тэхнікі.

Сваё знаёмства з сакольскім „Спомашам" пачынаю ад прасторнага цэха, дзе прадукуюць мойкі для звычайных бутэлек на малако. Але што гэта за мойкі! Па 5 мільёнаў злотых штука. Ці аплоціцца прадукаваць аж так дарагія абсталяванні для звычайнага мыцця бутэлек?

Дырэктар смяецца з маёй наіўнасці і на маё пытанне адказвае таксама пытаннем:

— Як тады інакш давесці да поўнай стэрыльнай чысціні 24 тысячы бутэлек у гадзіну? Колькі трэба было б паставіць дзеля гэтага чалавек да працы? А тут усё дзеецца аўтаматычна.

Абсталяванне велізарнае. Запоўніла б цэлы звычайны хатні пакой. З выгляду напамінае велізарную кучу металу, яшчэ іржавага, без афарбоўкі.

За адным з такіх абсталяванняў схавалася група маладых людзей. Гэта брыгада зборшчыкаў. Стаяць, кураць і звычайна бяздзейнічаюць. Чаму? Брыгадзір Вацлаў Гапунік глядзіць на дырэктара, дырэктар глядзіць на мяне і на брыгадзіра ды ўсе мы разам маўчым.

— Што тут скрываць?! — не стрымаў адзін з рабочых. — Работа стаіць і мы стаім. Траціць прадпрыемства і мы трацім. Проста няма электродаў для зваркі. Пане дырэктар, як доўга так будзе?

— Мы робім усё, што можам, — паясняе дырэктар, — але бачыце... зімовая стыхія... А ўвогуле то мы аб гэтым пагаворым іншым разам, бо цяпер...

Бо цяпер дырэктар спяшаецца. І я таксама, бо сапраўды, што магу сказаць, або параіць гэтым рабочым, якія сляткуюць, хаця хацелі б працаваць... Магу толькі спадзявацца, што гэтае „сляткаванне" абмежавалася ўсяго некалькімі гадзінамі часу. Бо рабочы калектыў у сакольскім „Спомашы" вельмі працавіты, а ў яго руках сучасная высокапрадукцыйная тэхніка.

Вось за адным са станкоў шліфероўшчык **Ян Парук**. Вясковы юнак з Вярхлесся, нядаўна пасля школы, з трохгадовым рабочым стажам, а ўжо ўпэўненай рукой вядзе даверааны яму станок супердакладнай шліфероўкі. Гэтую дакладнасць вымяраюць тут у тысячных долях міліметра.

І гэта, прынамсі для мяне, найбольш каштоўная роля сакольскага „Спомашу". Прадпрыемства стварае новыя якасці ў свядомасці сваіх рабочых, якія зусім нядаўна пакінулі бацькоўскія парогі пад вясковымі стрэхамі.

Вось суседні цэх. У яркім святле электраламп брызгі аранжавай фарбы пераўтвараюць у шматколерную вясёлку. Трэба добрага вока, пачуцця адлегласці і перспектывы, каб роўным пластом пакласці фарбу на паверхні дэталі.

Працяг на стар. 4

А вось і гатовыя да ўпакоўкі бетанаркі фірмы „Зуземіль".

Людзі добрай работы

Ці ў Кожыне, ці ў Мокрым, ці ў Райску, ці ў любой іншай вёсцы Бельскай гміны скажуць: „О, сакратар у нас добры чалавек, Чаламей разумее. Ніколі цябе не адашле абыякава. Калі нават што і не так, дык параіць, паможа..."

— Я ўсё жыццё іду за сваім бацькам, увесь час стараюся быць такім, як ён, і не ведаю, ці змагу некалі дараўнаць яму. Адно толькі знаю, што мушу даць добры прыклад сваім дзецям, каб не сароме́ліся мяне і не саромеўся я за іх учынкі. Ну, і, зразумела, людзі, з людзьмі трэба добра, трэба іх разумець, а мы ж працуем з людзьмі. Не самі жывем, ды і якое было б жыццё, каб чалавек жыў толькі сабе, — гаворыць.

Міхась Чаламей нарадзіўся ў 1935 годзе ў Пабікрах, у былым Сямяціцкім павеце. Нешчаслівы лёс выпаў на яго дзяцінства. Праходзіла ў страшным смерцяносным грукаце вайны. Многае давялося перажыць. Амаль на вачах гінулі родныя. На адзін толькі ўспамін пра тыя часы — ваенныя і пасля, адварочваецца і сумна замаўкае, зменьваючы тэму.

Вайна закончылася, М. Чаламей пайшоў вучыцца. Вучыўся ў Эльблонгу, дзе закончыў тарфяны тэхнікум. Дырэкцыя школы двух найлепшых накіравала ў вуз. У гэтым ліку быў ён.

— Гэта зноў дзякуючы бацьку, — успамінае. — Бацька мой многа чытаў, меў вялікія веды, і гэтым зашчапіў мне цягу да кніг і вучобы.

Пасля заканчэння вучобы вярнуўся ў сваю вёску з вышэйшай адукацыяй. У

Міхась Чаламей

Бельску ў ПЗГСе патрабавалі тарфяніка інструктара. Якраз з яго прафесіяй. Быў гэта 1954 год. Прапрацаваў недзе каля двух год і ў 1956 пайшоў у Бранск на інвентарызатара. Прабыўшы там год і тры месяцы, атрымаў прапанову ад павятовай рады ў Бельску перайсці працаваць у меліярацыю. Пайшоў, і ўжо больш Бельска не пакідаў. У меліярацыі прабыў чатырнаццаць год, ад 1959 па 1973 год, да арганізацыі гмін. Сваёй ахвярнай працай, дысцыплінаванасцю і сардэчнасцю здабыў прызнанне ва ўлад і людзей і даверылі яму функцыю сакратара гміннай улады ў Бельску Падляшскім, дзе працуе па сённяшні дзень.

— Ну, працы ёсць, ведаеце, як у гміне, — гаворыць. — Штодзень з людзьмі, а ніхто з іх не прыходзіць вось так сабе, ва ўсіх іх праблемы, просьбы. Не кожную можна так лёгка аформіць, але чалавек гэта не заўсёды разумее. Вось і трэба яго пераканаць, падказаць, параіць, каб чалавек не быў пакрыўджаны.

І М. Чаламея людзі за гэта цэняць.

Апрача працы, якой патрабуе яго па-

Працяг на стар. 4

З БЕЛАРУСКАГА ДРУКУ

УНІКАЛЬНЫ ПРЫБОР

Вучоныя Інстытута фізікі АН БССР упершыню ў нашай краіне распрацавалі фотаміміцэтэнтны дазіметр, які знайшоў выкарыстанне пры праменевай тэрапіі злаякасных пухлін.

Унікальны прыбор аказвае вялікую дапамогу вучоным медыкам Беларускага навукова-даследчага інстытута анкалогіі і медрадыялогіі. Спецыялісты высока ацэньваюць магчымасці гэтых установак, прадказваюць ім шырокае выкарыстанне ў іншых навуковых і лячэбных медыцынскіх установах краіны.

ДАРОГІ Ў НЕБА

На паўднёвы ўсход ад Гродна пачалося будаўніцтва першага комплексу новай аэрапортна-ўзлётна-пасадачнай паласы. Працягнуўшыся амаль на два з палавінай кіламетры, яна зможа прымаць пасажырскія авіялайнеры ТУ-134, ЯК-42, грузавы Ан-26, самалёты іншых тыпаў.

З уводам новага аэрапорта адкрываюцца прамыя рэйсы самалётаў у Мурманск, Свярдлоўск, Іркуцк, Чэлябінск, Сімферопаль, Сочы, Адэсу, цэнтральныя раёны краіны. Горад на Нёмане зможа прымаць і адпраўляць у восем разоў больш авіяпасажыраў, чым цяпер.

ГОСЦІ БЕЛАЙ ВЕЖЫ

Шмат легенд і песень складзена аб гістарычным помніку Камянецкага раёна — Белай вежы. З усёй нашай краіны едуць сюды турысты. Вось і нядаўна музей наведалі каля тысячы навучэнцаў з Масквы, Ленінграда, Улан-Удэ, Калугі, Цюмені, Краснадара. Група экскурсантаў пакінула ў кнізе водгукаў запіс: „Дзякуем тым людзям, якія захавалі для нашчадкаў гэты цудоўны помнік старажытнасці, што нагадвае аб мінулым нашага народа“.

У ГЭТЫМ ТЫДНІ

350 гадоў назад

14.4.1629 нар. Х. Гюйгенс, нідэрландскі механік, фізік і матэматык, стваральнік тэорыі святла.

60 гадоў назад

13.4.1919 была абвешчана Баварская Савецкая Рэспубліка. Існавала 32 дні.

25 гадоў назад

10.4.1954 пам. А. Люм'ер, французскі хімік, які супольна са сваім братам Луі вынайшаў кінематограф (1895).

* * * * * * * * *

10.4.1909 пецярбургская „Ніва“ пісала: Былі часы, калі Скандынавія пасылала ў суседнія краіны вікінгаў-заваёўнікаў. Прайшло некалькі стагоддзяў. Вікінгі зніклі. Але са Скандынавіі пайшло новае заваяванне. Вось ужо звыш пяцідзесяці год, як новыя вікінгі — Х. Андэрсен, Генрык Ібсен, Бёрнсон, Іонас Лі і іх сабраты: дацкія, нарвежскія і шведскія пісьменнікі — заваёўваюць у сваіх еўрапейскіх суседаў усё большае і большае кола чытачоў.

Niwa

BIAŁORUSKI TYGODNIK SPOŁECZNO-KULTURALNY

ODZNACZONY ZŁOTĄ ODZNAKĄ „ZASŁUŻONY BIAŁOSTOCCZYŹNIE"
Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

* *

ADRES REDAKCJI
Niwa
ul. Wesołowskiego 1
15-950 Białystok, skr. poczt. 149
tel. 2-82-41

* *

Wydawca:
RSW „Prasa-Książka-Ruch", Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe w Białymstoku. Prenumeratę na kraj przyjmują Oddziały RSW „Prasa-Książka-Ruch" oraz urzędy pocztowe i doręczyciele. Cena prenumeraty rocznej 26 zł. 00 gr. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę, która jest o 50% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch", Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw, ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto PKO nr 1581-71.
Indeks 30011/30071
B.Z.Graf. Zam. 691. Nakład 7700 egz. S-2

З Беларусі. *Г. Магілёў. Тут, на крыштальным заводзе імя Ф. Дзяржынскага вырабляюць вазы, бакалы, наборы для віна.* *Фота Яўгена Казюлі.*

КРАСУЙ НАША ДРУЖБА!

БЛІЗКІЯ СЭРЦУ МЕЛОДЫІ

У беластоцкім кінотэатры „Звёнзковец“ 18 сакавіка г.г. адбыўся **урачысты канцэрт лаўрэатаў ваяводскіх элімінацый XVIII Агульнапольскага конкурсу савецкай песні.** На ўсіх зрабіў ён вельмі прыемнае ўражанне. Ад самага пачатку паміж слухачамі і выступаючымі ўстанавілася цесная пачуццёвая блізкасць. Яе вытокі трэба бачыць, бадай, у замілаванні беластачан да надзвычай багатай і красачнай песеннай творчасці нашых савецкіх сяброў, на вельмі глыбокім адчуванні імі тых многіх асаблівасцей, якімі яна вылучаецца сярод меласу іншых народаў. І якраз гэтыя высокія запатрабаванні залы знаходзілі задавальненне ў выступленнях самадзейных спевакоў.

У папярэдні дзень да ваяводскіх элімінацый конкурсу для дарослых прыступіла 15 салістаў, 3 дуэты, 3 харавыя і 1 вакальна-музыкальны калектывы. У пратаколе журы, зачытаным перад канцэртам, падкрэсліваліся высокі выканаўчы ўзровень і стараннасць у падрыхтоўцы ўдзельнікаў да элімінацый. У катэгорыі **салістаў** першае месца заняла Э. Баньская (Беласток), другое — Б. Бяганская (Беласток), трэцяе — Г. Тэжэцяк (Беласток), узнагароды заахвочвання атрымалі: М. Мірановіч (Беласток) і А. Длужэўскі (Бельск). У катэгорыі **калектываў** першае месца занялі Л. Кжыцкі і Э. Сянкевіч (Беласток), другое — калектыў „Прыгода“ (Гайнаўка), трэцяе — калектыў „Раніца“ (Бельск), узнагароды заахвочвання атрымалі дуэты Л. і А. Гаўрылюк і В. і К. Альшэўскія (абодва з Беластока). На цэнтральных элімінацыях конкурсу ў Інаўроцлаве Беласточчыну прадстаўляць будуць салісты Э. Баньская і М. Мірановіч і дуэт Л. Кжыцкі і Э. Сянкевіч.

Добра сталася, што ў канцэрце лаўрэатаў выступілі не толькі тыя, хто быў узнагароджаны на элімінацыях, але і тыя, чыё выканаўчае майстэрства вылучалася на іх. Дзякуючы гэтаму слухачы пераканаліся, што нашыя беластоцкія спевакі-аматары чэрпаюць вельмі ўмела з песеннай скарбніцы нашых савецкіх суседзяў. Выконваліся самыя разнастайныя творы: ад старадаўніх народных, напрыклад, руская вясельная, да самых модных цяпер „бaevікоў“, як хоць бы папулярная „Усё могуць каралі“ з рэпертуару А. Пугачовай. Вялікая разнастайнасць была і ў настроі песень: ад урачыстай „Айчына мая“, трагічнай сваёй вымовай „Смерць салдата“ да лірычных „Сонца і ты“ ці „Каштанове Севастополь“. Выконваліся яны ў перакладзе на польскую мову або ў арыгінальнай версіі, пры гэтым выканаўцы выявілі нядрэннае валоданне мовамі нашых суседзяў. Мастацкі ўзровень усяго канцэрта быў добры, высокі. А як можна было пераканацца з другой яго часткі, у якой выступілі лаўрэаты праведзеных два тыдні таму назад ваяводскіх элімінацый спецыяльнага конкурсу савецкай песні для дзяцей і моладзі „Барвы дружбы“, дарослым спевакам расце вельмі здольная змена. Удалае было выступленне дзявочага хору са школы № 6 у Беластоку, спадабаўся таксама вакальна-харэаграфічны калектыў са школы ў Моньках, асабліва ж цёпла былі прыняты песенькі малышоў з аднаго з беластоцкіх прадшколляў. Надта ж прыемна ўзбагаціла канцэрт сваім выступленнем Э. Левандоўская — прадстаўніца Беласточчыны на мінулым XVII Фестывалі савецкай песні ў Зялёнай Гуры, узнагароджаная тады „Сярэбраным самаварам“.

Было б далёка не ўсё, калі б не сцвердзіць, што на ўрачыстым канцэрце савецкай песні 18 сакавіка ў „Звёнзкоўцы“ трыумфавала... беларуская песня. Так, іменна: беларуская народная песня! Праўда, на звыш дваццаць выкананых тады твораў, беларускіх мелодый было ўсяго дзве. Але не ў ліку справа. Вядомы наш БГКТ-оўскі сямейны дуэт **Люба і Аля Гаўрылюк** выступілі з ачаравальнымі **„Жураўлямі“**, а дуэт **Лявон Кжыцкі і Эўгеніуш Сянкевіч** — студэнты з беластоцкага філіяла Варшаўскай тэатральнай школы — з цудоўнейшай **„Баба Еўка, дзед Тамаш“**. І блізкасць беластоцкаму слухачу гэтых песень, і дасканаласць іх выканання выклікалі ў зале праўдзівы фурор. Апладысментам не было канца, публіка не хацела адпускаць спевакоў са сцэны. У плебісцыце на ўзнагароды слухачоў дуэты Л. Кжыцкі і Э. Сянкевіч занялі **першае** месца, а Л. і А. Гаўрылюк — **трэцяе.**

І так, гэты ўрачысты канцэрт быў на самай справе святочнай урачыстасцю блізкіх нашым сэрцам, прыяцельскіх напеваў.

М. Гайдук

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ“

Кветкі і павукі • Волька Надбужная • Напрамак — Леніна • Злачынства маці • Піліп Саскі развітваецца з цікавым дзедам • Дзядзька Квас адказвае Каі • Весткі з Беластока, Ляўкова, Дубіч, Заблудава, Саколкі, Чаромхі, Канюк, Бельска, Леўкаў, Белавежы, Рэпіскаў • Сардэчныя тайны старэйшай жанчыны • Кастусь у аўтобусе • Да чаго даводзіць зайздрасць • Песня „Я веру, друзья...“

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota 7 IV — 6.00 TTR. J. pol. 6.30 Mat. 7.00 Hod. zwierz. 7.30 Upr. rośl. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Żołnierski rapsod — film dok. 9.30 Góry, dżungle, pustynie — film dok. 10.00 Poranek z kulturą. 11.30 Rytm czasu. 11.50 Człowiek, ziemia, wszechświat. 12.20 Urwis — radz. film przyg. 13.50 Radzimy rolnikom. 14.00 Studio 2.

Niedziela 8 IV — 6.25 TTR. Hod. zwierz. 6.55 Upr. rośl. 7.25 Nasze spotkania. 7.45 Now. w domu i zagr. 8.10 Emerytury dla rolników. 8.20 Telewizjada. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Wolne miasto — dramat woj. 12.25 Dziennik. 12.40 Rolnicze rozmowy. 13.10 Z życzeniami dla polskich telewidzów — koncert TV Rum. 13.35 Drogi chłopiec — radz. film przyg. 14.55 Los. Dużego Lot. 15.05 Zgadnij kim jestem — teletur. 15.50 Teatr TV. M. Regnier „Oko za oko, ząb za ząb". 17.05 Sport. 18.15 Na estradach świata. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.15 Rodzina Połanieckich — odc. VI ser. 21.45 Sport. 22.00 Gra Poznańska Ork. Rozrywkowa PRiTV. 22.35 Maria Luiza — wid. muz.

Poniedziałek 9 IV — 12.45 TTR. Hod. zwierz. 13.25 Mech. rol. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — mat. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Zwierzyniec. 17.00 W krainie łosi — film dok. 17.35 Jeszcze słychać śpiew i rżenie koni — dramat woj. 19.00 Wiercik. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV. H. Ibsen „Upiory". 21.55 Śledztwo zostało wznowione. 22.25 Dziennik. 22.40 Samopoznanie — pr. publ.

Wtorek 10 IV — 6.00 TTR. Hod. zwierz. 6.30 Mech. rol. 9.00 Dla kl. IV Na wyspie Wolin. 10.00 Dla kl. III lic. J. pol. 11.05 Dla kl. I Mat. 13.25 TTR. Mat. 14.00 Mech. rol. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Klub Seniora. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Dawne dzieje placu Zamkowego — film dok. 16.55 Studio Mł. 17.25 Interstudio. 17.55 Sonda. 18.20 W starym kinie. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Miś Uszatek. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Ja Klaudiusz — I odc. ser. ang. 21.10 Wszystko za wszystko. 22.15 Dziennik. 22.30 Camerata.

Środa 11 IV — 6.00 TTR. Mat. 6.30 Mech. rol. 9.00 Dla kl. VII Chem. 10.00 Fiz. 11.05 Hist. 12.45 TTR. J. pol. 13.25 Chem. 14.30 W drodze do nowego. 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — naucz. pocz. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Kameleon — pr. dla dzieci. 17.00 Dom i my. 17.15 Los. Małego Lot. 17.25 Klinika zdrowego człowieka. 17.50 Karabin i lancet. 18.20 10 minut — teletur. 18.30 Śródziemnomorskie przygody — wł. ser. przyr. 19.00 Cypisek syn rozbójnika Rumcajsa. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Kino Interesujących Filmów. Wesele — film pol. 22.10 X Y Z cz. I 22.40 Dziennik. 22.55 X Y Z cz. II.

Czwartek 12 IV — 6.00 TTR. Hist. 6.30 Chem. 15.25 Pr. dnia. 15.30 Co dalej maturzysto. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Czwartek TDC. 17.30 Szuflada. 17.55 Skarbiec. 18.20 Reportaż wojsk. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Odwiedziny książkowego Piotrusia. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Kojak — ser. ameryk. 21.10 Pegaz. 21.55 Potyczki ze sportem. 22.25 Dziennik. 22.40 Nigdy więcej.

Piątek 13 IV — 15.25 Pr. dnia. 15.30 NURT — psych. 16.00 Obiektyw. 16.20 Dziennik. 16.30 Piątek z Pankracym. 16.55 Nadole — rep. 17.20 Magazyn motor. 17.50 W krainie Czarnej Hańczy — film dok. 18.30 Profesor i panna — odc. ser. 19.00 Kocie figle. 19.10 Siódemka. 19.30 Dziennik. 20.15 Epoka braci Lumiere — fr. film dok. 21.50 Koncert WOSPRiTV. 22.40 Dziennik. 22.55 Świat, ludzie, idee.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 6 IV — 8.35 Film fab. 15.50 Festiwal przyjaźni. 18.55 Film fab. 21.50 Śpiewa A. German.

Sobota 7 IV — 8.35 Film fab. 13.55 Film fab. 15.30 W świecie zwierząt. 16.30 Filmy anim. 18.45 Spektakl. 20.35 i 22.15 Spektakl.

Niedziela 8 IV — 10.00 Film fab. 15.00 Koncert. 15.45 Klub film. 17.00 Panorama międzynar. 17.45 Filmy anim. 18.35 Koncert. 21.45 Sport.

ГАВОРЫЦЬ БЕЛАСТОК!

Беларуская радыёперадача: субота, 12.05 — 12.25 (UKF)

КІНО

Białowieża Barwy mojej młodości — jap. 10—11. Agnieszka idzie na śmierć — wł. 12—14. Wesela nie będzie — pol. 15—16.

Bielsk Podl. Niewinni o brudnych rękach — fr. 10—11. Akcja pod arsenałem — pol. 12—13.

Czyże Niedokończony utwór na pianolę — radz. Romans Teresy Hennert — pol. 11—16.

Gródek Bez ojca — radz. 14—16.

Hajnówka Wśród nocnej ciszy — pol. 9—10. Trzy kobiety — USA 11—12. Gra o jabłko — czes. 13—14. O jeden most za daleko — ang. 15—16.

Michałowo Nieme kino — USA 10—11. Szkolny walc — radz. 12—13. Szczególny dzień — wł. 14—16.

Mielnik Błękitny ptak — radz. 11. Port lotniczy — USA 14—16.

Milejczyce Bilet powrotny — pol. Rocky — USA 11—15.

Narew Czas miłości — nadziei — czes. Joe Valachi — wł.-fr. 11—16.

Narewka Antyki — pol. Powrót straconych — jug. 11—16.

Nurzec Dziewczęta jak iskry — węg. 10—11. Wszyscy i nikt — pol. 12—13. Czarne i białe w kolorze — pol. 14—16.

Orla Wesela nie będzie — pol. Miłosne życie Budimira Trajkovicia — jug. 11—16.

Rajsk Azyl — pol. Wielka podróż Agaty Schwegert — NRD 11—16.

КАВАЛЕР ОРДЭНА АДРАДЖЭННЯ ПОЛЬШЧЫ

Гаспадар

Ён цяпер і няўклюдны, і нездаровы, і забыўлівы. Старасць усё больш і больш знявечвае яго, адымае сілу, прыгінае. А быў Ануфры Карпюк адным з прыгажэйшых мужчын сваёй вёскі, ды адным з зараднейшых сялян Капітаншчыны. Жыццё яго з наймаладзейшых год звязана з працай на гаспадарцы і ў лесе.

Калі Савецкая Армія выгнала немцаў з Гайнаўшчыны, ён аказваў падтрымку ў арганізаванні народнай улады. У іх вёсцы адна з першых у Нараўкаўскай гміне была створана ячэйка ППР, а Ануфры Карпюк быў адным з першых яе членаў. У тых ваколіцах хадзілі тады банды Лупашкі і забівалі людзей, адданых ідэям ППР. Тады прыналежнасць да ППР пагражала смерцю.

Ануфры Карпюк быў таксама першым солтысам пасля вызвалення. І выконваў ён солтысаўскія абавязкі на працягу 10 год. У сваім часе выконваў ён яшчэ іншыя грамадскія функцыі. Быў сакратаром партыйнай арганізацыі, быў гмінным радным. Даводзілася яму склікаць вясковыя сходы, бываць на нарадах, сесіях, канферэнцыях. Большасць з іх датычыла надзённых спраў сялян, якія ў Капітаншчыне занава мусілі будаваць хаты і гаспадарчыя будынкі, бо іх вёску немцы спалілі.

Ужо Ануфры Карпюк на пенсіі. Жыве ён з нежанатым сынам Уладзімірам. Па-суседску жыве яго другі сын Іван. Абодва працуюць на ляўкоўскай керамічнай фабрыцы. Штодзённым госцем у хаце Карпюка з'яўляецца яго падрастаючы ўнук Ярэк. А хата добрая і прасторная. З найбольшага пакоя стары Ануфры выходзіць часта сумны, выціраючы слязу. Там вісіць на сцяне вялікі партрэт яго сына Міхалая, маёра міліцыі ў Беластоку, які памёр больш як два гады таму назад.

Чацверты сын Ануфрыя Аляксандр. З'яўляецца ён вайскоўцам, капітанам. Карпюк заўсёды ганарыцца сваімі сынамі.

Разам са сваёю жонкай, ужо нябожчыцай, душу ўкладаў у іх выхаванне. Ануфрыю Карпюку 72 гады, але ён не падае духам. Ён чалавек — незалежны матэрыяльна. Ужо агорыў смерць жонкі і сына, хаця часам па іх нападае жальба.

Тэкст і фота
М. Хмялеўскага

Беларусіяна

БРЭСЦКІ ТЭАТР НА ЛЮБЛІНШЧЫНЕ

Люблінскі грамадска-культурны двухтыднёвік **„Камена"** ў нумары ад 4 сакавіка г.г. змясціў абшырны артыкул **„З адабрэннем і прыязню. Брэсцкі тэатр у Любліне".** У ім вядомы тэатральны крытык М. Бехчыц-Рудніцкая з нагоды таго, што ў Любліне і іншых гарадах рэгіёна ў студзені і лютым г.г. гасцяваў з выступленнямі драматычны тэатр імя Ленінскага Камсамола Беларусі з Брэста, піша аб шматгадовым плённым супрацоўніцтве паміж люблінскім і брэсцкім тэатрамі, прыгадвае пастаноўкі беларускіх артыстаў у Любліне п'ес мінскіх драматургаў Г. Баравіка, М. Матукоўскага і засяроджвае ўвагу на драме К. Губарэвіча „Брэсцкая крэпасць", з якой выступіў брэсцкі тэатр у апошні свой прыезд.

„Кастусь Губарэвіч сваёй п'есай аддаваў паклон героям, што ў 1941 г. абаранялі крэпасць над Бугам да канца і асталіся пад яе руінамі. Прапрэм'ера драмы адбылася 19 сакавіка 1953 г. Гэты дзень упісаўся ў гісторыю брэсцкага тэатра назаўсёды. „Брэсцкая крэпасць" — гэтая сцэнічная „Гераіка" Беларусі — здабыла шырокую папулярнасць і прызнанне ва ўсім Савецкім Саюзе. Яе ставіў нават маскоўскі Крамлёўскі тэатр, яна была паказана ў цэнтральнай праграме тэлевізіі. Заўсёды і ўсюды гледачы ўспрымалі яе з глыбокімі душэўнымі перажываннямі". — сцвярджае М. Бехчыц-Рудніцкая. Потым яна знаёміць чытача з карпатлівай працай драматурга над удасканальваннем свайго твора. Затым аналізуе пастаноўку яго апошняга варыянта ў Любліне. Падкрэслівае вельмі ўдалую яе інсцэнізацыю Р. Волкавым і высокае выканаўчае майстэрства брэсцкіх акцёраў, між іншым, зауважае: „Як заўсёды, у паслядоўнікаў метада Станіслаўскага нават самыя маленькія ролі ўшанаваны і старанна адпрацаваны" і затым дадае: „Вельмі каштоўным элементам пастаноўкі была музыка Аляксандра Рэнанскага".

Пазнаёміўшы чытача з таксама ўдалай пастаноўкай камедыі рускага савецкага пісьменніка В. Шукшына „Энергічныя людзі", з якой тады ж выступаў на Люблінішчыне брэсцкі тэатр, М. Бехчыц-Рудніцкая так заканчвае свой артыкул: „Словам, усім мілым гасцям, брэсцкім артыстам, сардэчна дзякуем за **былое** і просім **яшчэ**".

(мг)

Што будзе ў 1979 г.

Сёлета ў Міхалоўскай гміне будзе выканана грамадскіх пачынаў агульнай вартасцю 3 151 тыс. злотых. Будуць адрамантаваны найгоршыя адрэзкі дарог. У Міхалове будзе закончана пабудова інтэрната прафесіянальных школ (у мінулым годзе грамадскі пачын пры яго будове склаў суму 1757 тысяч злотых), пабудова ачышчальні сцёкаў, капітальны рамонт электрычнай лініі, які быў распачаты ў мінулым годзе. Апрача таго, у другім квартале бягучага года ў Міхалове будзе прададзена 58 будаўнічых пляцовак (у 1978 годзе прададзена іх 42). Вясною 1978 года прададзены 91 агародчык сярод мясцовых рабочых. Сёлета агародчыкі будуць абгароджаны і сюды будзе праведзена водаправодная сетка. У цэнтры Міхалова ў далейшым будзе ісці пабудова будынка гміннага ўпраўлення (у мінулым годзе пры яго пабудове выканаы грамадскі пачын на 115 тысяч злотых).

У Шымках ідзе рамонт стражацкай рамізы, у якой будзе адкрыты клуб.

У Пяньках будзе распачата пабудова фермы кароў.

У міхалоўскай акрузе будуць арганізаваны чатыры курсы кваліфікаванага гаспадара.

(яц)

УСПАМІНЫ (14)

Ніна Цыванюк у той час кіравала мясцовай святліцай. У верасні ў Міхалове меў адбыцца паятовы агляд драматычных калектываў і яна пачала збіраць акцёраў. Прасіла і мяне дапамагчы. Памятаючы апошняе выступленне ў Міхалове, я не мела ахвоты ўключацца ў мерапрыемства, тым больш, што калектыў складаўся з тых самых асоб, з якімі абяцала не сустракацца больш на сцэне. Ніна аднак угаварыла, і я здалася. Параіла я ўзяць на агляд п'есу К. Крапівы „Партызаны", з якой ужо калектыў выступаў перад публікай. На агляд была яна аднак завялікая і, на маю думку, трэба было яе скараціць. Здаліся на мяне і я зрабіла, як хацела.

У аглядзе ўдзельнічала пяць калектываў. Першае месца традыцыйна заняў Гарадок. Конкурсная камісія нават пахваліла мяне за ўдалае скарачэнне п'есы і паставіла ў прыклад іншым.

Нягледзячы на поспех, не цягнула мяне сцэна. Адчувала сябе дрэнна. Уся мая існасць баранілася перад дадатковай працай. Рабіла тое, што было неабходнае, каб зарабіць на хлеб надзённы. Пільнавала толькі радыёвузла. Ён мне памагаў у прафесіянальнай працы: у арганізаванні грамадскіх пачынаў і інш. У мастацкай працы зусім не ўдзельнічала.

Нягледзячы на тое, што сядзела я ціхенька, былі такія, што помнілі мае заслугі. Галоўнае праўленне БГКТ рыхтавала свой калектыў песні і танца **да** выступленняў у Гродна. Запрасілі і нашае трыо. Не трэба было рыхтаваць новых песняў, паўтарылі старыя.

Перад выездам на мяжу, цэлы тыдзень былі ў Супраслі ў падрыхтоўчым лагеры. Адпачыла. Набрала ахвоты да жыцця і працы.

У лістападзе ўласным аўтобусам паехалі ў Савецкі Саюз. У г. Гродна сустрэлі нас як вельмі дарагіх гасцей. Якраз тут адбываўся абласны агляд калектываў песні і танца. Мы мелі магчымасць пазнаёміцца з дасягненнямі мастацкай самадзейнасці Гродзеншчыны. Сапраўдным святам быў урачысты канцэрт. Пяць цудоўных гадзін!

У г. Гродна выступілі мы з двума канцэртамі. Аб першым няма чаго гаварыць. Быў звычайны. Затое другі запамятаўся сваёй цеплыней, сардэчнасцю. Публіка даслоўна закідала нас кветкамі.

Агледзелі горад і яго помнікі. З вялікімі ўражаннямі вярнуліся дамоў.

Год 1959. Адчувала сябе ўсё горш. Было не да песні. Не мела ахвоты нават жыць.

22 ліпеня наша трыо выступіла ў Мастаўлянах на ўрачыстым адкрыцці школы, пабудаванай грамадскім пачынам, і адкрыцці памятнай дошкі ў гонар Кастуся Каліноўскага, які тут нарадзіўся. Сабралася многа народу, асабліва моладзі. Былі танцы. Іграў вайсковы аркестр. Вёска выглядала сапраўды святочна. Пагода як па заказу. Мяне аднак нішто не магло развесяліць. Відаць, старасць.

Год 1960. Перажыла сур'ёзную аперацыю. Пайшла на інваліндскую пенсію. Зарана на лёгкі хлеб.

Ніна Мушынская

Заручаныя з песняй

маеі зваиіцы

ЦІКАВАЯ СУСТРЭЧА (2)

Прыйшлі ў хату, распрануліся. Дзеда я папрасіў разгляну ца па маіх пакоях, а сам стаў рабіць закуску. Пра спіртныя я не непакоіўся, бо добра ведаў, што з імі клопатаў не будзе. З закускай бывае горш, бо гэтай дзялянкай займаюся не я, а жонка. Але якімужчына прыдае значэння закусцы? Для сапраўднага мужчыны прыгажэйшую карціну, як батарэя бутэлек і каўбаса або сала на газеце, цяжка ўбачыць. Усё падрыхтаваўшы, клічу дзеда і мы ўжо па-сяброўску прызямляемся за сталом; дзед, канешне, на самым ганаровым месцы, і распачынаем гутарку. Пра кватэру маю, якой я паціхеньку ганаруся, дзед не заікнуўся і словам. Відавочна, мае пакоі, з нацёртай да бляску моднай сучаснай мэбляй, узорыстымі пушыстымі дыванамі, з нізенькімі столікамі і масіўнымі крэсламі, з рознымі фікусамі і карцінамі сучасных мастакоў на сценах не здзівілі дзеда. І я не пакрыўдзіўся за гэта.

— То як жывецца, сынок? — міла запытаў дзед.

— Як бачыце, — адказваю і дадаю: — мне здаецца, някепска.

— Пэўна, што някепска. — пацвердзіў дзед.

— То на здароўе!

— На здароўе, сынок!

Мы выхілілі. Я плюнуў (у душы, канешне) на тое, што зубадзёрша забараніла мне дзве гадзіны і піць, і есці, бо як жа ж інакш. Хто ж у нас паверыць у тое, што мужчына не можа выпіць, а яшчэ на повади такой драбніцы, як зуб, а я дзеда ніяк абразіць ужо не хацеў і не хацеў паказацца перад ім смешным, сапсутым панскім жыццём.

— Жанаты?

— Жанаты.

— І як жоначка папала?

— Бываюць горшыя, — адказваю.

— То добра, сынок!

— За ваша здароўе!

— Дай Божа!

— А як бацькі тваё?

— Жывуць на гаспадарцы. Цяжкавата ім, ужо старэнькія. Часам падскочу, памагу...

— Так, цяжкае было наша жыццё, але праляцела непрыкметна, мы ўжо старымі сталі, аж не верыцца. — Ты ведаеш, — ажывіўся дзед, — мы калісь, за кавалеркі, з тваім бацькам былі добрымі сябрамі, мы ж равеснікі.

— Вельмі добра, — адказваю, — я свайго бацьку люблю і цаню, а цяпер, калі даведаўся, што яго сябры такія цудоўныя хлопцы (мы якраз распачалі другую бутэльку), то яшчэ мацней любіць і цаніць буду.

— Нават аднойчы твой бацька вадзіў мяне ў сваты. З веселля, праўда, нічога не выйшла, ведаеш, я быў круглай сіратой і жыў у той час страшэнна бедна. Але гэта і добра, хутка пасля гэтага пасватаўся да дзяўчыны са сваёй вёскі. Ніхто і не ведаў, што яна ўжо дзеўка, я выкрыў гэта першы. А было гэта так. Адвёў на балота каня і вяртаюся дамоў, а яна пры дарозе сцеле лён. Як яна спрытна гэта робіць і якая прыгожанькая: і ручка ў яе, і ножка, і іншыя, так сказаць, рэчы там дзе трэба і такія, як трэба, ну проста бубачка. Ад хуткай работы, ну і ад таго, канешне, што я на яе пагляддаў, уся аж гарэла. А калі адсланіла вышэй свае ногі (бо трэба табе ведаць, што мы ў той час ног дзявочых, як вы цяпер, не агледалі), то ў мяне, сынок, аж у роце перасохла. І адразу рашыў: Насцю, толькі Насцю! Падыходжу бліжэй да яе і гавару: Насця (яшчэ ж глянь, як прыгожанька называлася), я вечарам прыеду да цябе ў сваты, не адмовіш? Мая Насця яшчэ больш пачырванела і ціха адказала:

— Прыедзеш, то пагаворым з нашым татам.

Нагнулася і яшчэ шпарчэй пачала слаць лён. І вечарам я зайшоў. Ніхто з іх і віду не падае, што ведае, чаго я ў іх з'явіўся, але бачу, што тут усё ўжо падрыхтавана: і мая Насця прыгожанька прыбраная, і яе бацькі, і хата, а запахі якія? А ў той час, сынок, пахла ў хаце вельмі рэдка, толькі ў вялікія святы — народ наш жыў вельмі бедна. Так і ажаніўся і дасюль шчасліва жыву з Насцяй. Нажылі з ёю чацвёра дзяцей. Усіх іх вывелі на сваю дарогу. Насця добрая, працавітая і прыгожая кабета. Ты ж яе бачыў, праўда?..

(Працяг будзе).

Піліп Саскі

Наша галерэя

Мікалай Грыгарук. Жывапіс. „Торг у Васількове". 1936 год.
Фота М. Гайдука.

ГМІННЫЯ НАВІНЫ

ПРА ЖЫЛЛЁВАЕ БУДАЎНІЦТВА

Гайнаўскі жыллёвы кааператыў кожны год перадае ў карыстанне каля 250 кватэр. У чарзе па ключ да спулдзельчай кватэры доўгая чарга. Выхад у такой сітуацыі — аднасямейнае будаўніцтва. У Гайнаўцы гараджане пабудавалі ў 1976 годзе 45 дамоў, у 1977 годзе 38 дамоў і ў мінулым годзе каля 30.

У Гайнаўцы няма цяжкасцей з пакупкай будаўнічай пляцоўкі. Выдзелена ўжо іх каля 300 на пасёлках: Падлясое і Пашкі, чарговыя плошчы пад пабудову аднасямейных домікаў прадбачаны на Пляцоўцы і Вжасовай.

АКТЫЎНЫЯ ЖАНЧЫНЫ З РАФАЛОЎКІ

Адным з 39 гурткоў вясковых гаспадынь у Заблудаўскай гміне з'яўляецца КГВ у Рафалоўцы. Гэта амаль 50-асабовая жаночая арганізацыя. Палавіна членаў КГВ належыць да хору, які ахвотна развучвае старынныя фальклорныя песні.

Кабеты кожны год удзельнічаюць у конкурсах на павелічэнне малака высокай якасці, а таксама агародніны, фруктаў і кветак. Арганізуюць кулінарныя курсы. Маюць яны для супольнага карыстання камплект кухоннай пасуды, сокавіроўку, шаткаўніцу для капусты, электрычнае ражно.

У мясцовым цэнтры культуры наладжваюць выстаўкі народнага ткацтва тутэйшых вопытных ткачых.

У канцы лютага гэтага года на ўрачыстай сустрэчы з прадстаўнікамі гмінных улад (удзельнічаў у ёй начальнік Заблудаўскай гміны Ян Поляк і іншыя) жанчыны з Рафалоўкі паставілі калектыўна заняцца вырошчваннем фасолі на зямельных угоддзях ПФЗ і даход абавязаліся прадназначыць на жыллёвую кніжачку з поўным укладам аднаму дзіцяці з Дзяржаўнага дома дзіцяці ў Красным каля Заблудава. Звярнуліся яны з заклікам да КГВ і сельскагаспадарчых устаноў у гміне, каб тыя ўключыліся ў спамянутую акцыю. Як вядома, 1979 год з'яўляецца Міжнародным годам дзіцяці.

НОВАЕ Ў ЛЯЎКОЎСКІМ ПУМе

Пункт механічных паслуг (ПУМ) у Новым Ляўкове падлягае СКРу ў Нараўцы. Мае ён 14 трактараў і камплекты сельскагаспадарчых машын. Абслугоўвае ён сялян з 12 вёсак. Апрача таго сам вядзе 70-гектаровую гаспадарку і вырошчвае перш за ўсё збожжавыя культуры (сабралі яны ўраджай зернавых у сярэднім 21,7 ц/га). Дапамагае таксама ў падвозцы кармоў, дастаўцы жывёлы на пункт скупкі і ў рамонтах свінафермы ў Ляшуках.

У пачатку гэтага года ў ляўкоўскім ПУМе новае памяшканне атрымала бюро, а таксама сацыяльна-бытавое памяшканне атрымалі трактарысты. Тут зараз механікі самі рамантуюць сельгастэхніку. На месцы ёсць свая бензастанцыя, якая зараз разбудоўваецца. Магчыма што неўзабаве можна будзе тут купіць бензін кожнаму жадаючаму (дагэтуль неабходна ездзіць па бензін аж но ў Гайнаўку). У гэтым напрамку ідуць усе намаганні дырэкцыі нараўкаўскага СКР.

ВЕДАЎ НІКОЛІ НЕ ЗАМНОГА

У Супрасльскай гміне ў бягучым асветным сезоне дзейнічалі тры школы грамадска-палітычнага абучэння жанчын: першай ступені — у Каракулях, другой ступені — у Сабалеве і трэцяй ступені — у Супраслі (тут адбываліся занятці і для гаспадынь з навакольных вёсак: Агароднічкі, Грабоўка, Сакалда, Суражкова, Варонічы і Лазні). Вучыліся 152 кабеты (у мінулым годзе на курсах было 70 асоб).

Жанчыны Супрасльскай гміны адыгрываюць важную ролю ў развіцці жывёлагадоўлі, вырошчванні агародніны, а ўжо перш за ўсё ад іх залежыць парадак і эстэтыка ў хаце і на панадворку, а таксама агульны выгляд вёскі. З кожным годам актыўнасць вясковых жанчын павялічваецца, пашыраецца іх удзел у арганізаванні сучасных форм гаспадарання і ў грамадска-палітычнай дзейнасці.

Зараз гмінная партыйная арганізацыя налічвае каля 300 асоб, у тым ліку ёсць 80 жанчын. Адзінаццаць жанчын з'яўляецца раднымі рады народнай горада і гміны (усіх радных 40 чалавек). **(яц)**

(Працяг са стар. 1)

У ІМЯ ЧАЛАВЕКА

наваў жах. Са мною здавалі экзамены пераважна людзі ўжо дарослыя, фельчары з некалькігадовым стажам працы ў ахове здароўя і яны страшэнна перажывалі. Як жа ж мне, васемнаццацігадоваму дзяўчаці было не нервавацца?! А здала я добра. Не абмінела таксама і калі ўпершыню давялося рэзаць труп, а якраз наадварот — заняткі там мне спадабаліся. І палілі шэсць год студэнцтва: ад заліку і да заліку, ад экзамена і да экзамена — праца, праца, праца. Без прасветнай гадзіны. Ці перажывала перад залікамі і экзаменамі? Перад кожным. Хоць добра ўсведамляла сабе, што матэрыял я авалодала і павінна здаць, але трэслася, як у ліхаманцы. А ўсё ішло без цяжкасцей, без клопатаў і праблемаў. Паўнату шчасця пасмакавала я толькі тады, як выйшла з экзамена па судовай медыцыне. Ён быў апошні! Але цешылася ўсяго хвіліну якую, бо зараз жа пачала хваляваццa на думку: „Я ж ужо лекар, праз некалькі дзён прыступлю да самастойнай працы!..“

З дыпломам лекара па ўнутраных хваробах вярнулася яна ў 1970 годзе ў родны Бельск і пачала працаваць у той жа бальніцы, дзе працавала раней яе матуля. Расказвае яна з пачуццём удзячнасці, як старэйшыя калегі-лекары Тэрэса і Аляксандр Мадзалеўскія, выпускніца Бельскага беларускага ліцэя Яўгенія Пахвіцэвіч, Францішак Лазневіч, Леапольд Урбановіч і іншыя дапамагалі ёй здабываць прафесіянальны вопыт.

А. Зенюк-Тапалеўская — дасканалы лекар, цэніць і шануюць яе пацыенты і сябры па рабоце. Яна няспынна паглыбляе і пашырае свае веды і ўменні. Цяпер здабывае другую ступень спецыялізацыі ў Інстытуце заразных хвароб Беластоцкай медыцынскай акадэміі. І вядома, як усе мы, мае многа штодзённых вялікіх і малых абавязкаў, бо ў яе ж некалькігадовы сын, муж, бацькі, пабудова ўласнага доміка. Але ўсё гэта пераважае адзін найбольшы і найважнейшы — неадступная думка пра пацыентаў.

У нас, у бельскай бальніцы, не хапае месца для ўсіх хворых. Асабліва ў апошнія гады, пасля ўвядзення закона аб бясплатнай медыцынскай апецы над сялянамі пачало прыбываць да нас многа старых людзей з задаўненымі, працяглымі хваробамі. Дзеці іхнія, так, іменна ўзгадаваныя імі ўласныя дзеці выпіхваюць іх рознымі спосабамі з хаты ў бальніцу, каб пазбыцца якіх-колечы абавязкаў у адносінах да сваіх бацькоў. Калі гэтыя бацькі маюць нейкі ўклад на маёмасць, спадкаберства, тады нават малыя людзі час ад часу наведваюцца да старэнькіх. Але калі ўжо не спадзяюцца спадкаў, то цэлымі месяцамі ў бальніцу не заглядаюць. А бедныя старэнькія ўсім і кожнаму з гонарам расказваюць пра сваіх дзяцей: якія высокія і важныя пасады тыя займаюць у Беластоку ці Варшаве, як раскошна жывуць. Так, трагічныя, жудасныя гэта справы... Якая ж недасканалая істота — гэты самы чалавек, і якая ж ён — цудоўная з'ява!..

Мікалай Гайдук
Фота аўтара

(Працяг са стар. 1)

САКОЛЬСКІ „СПОМАШ“

Крыстына Шадоўская і Мар'янна Бароўская, абедзве яшчэ зусім маладыя дзяўчаты, проста аж танцуюць пры гэтай працы, якую да лёгкіх залічыць, на жаль, нельга, бо вострыя пах фарбы безупынку б'е ў нос, дражніць вочы, ад занячышчанага паветра баліць горла. А яны тут кожны дзень, з кароткім перапынкам на перакуску і адпачынак.

— Мы ўжо прывыклі да гэтага, — кажа Крыстына.

— А чаго, праца добрая, — папаўняе Мар'янна.

А дырэктар паясняе, што між іншым і гэтым рабочым прыслугоўвае экспартная прэмія, бо тут пачынаецца аддзел „Зуземіль“. Найперш не разумею, што супольнага мае нейкі „Зуземіль“ з сакольскім „Спомашам“? Але даюць мне візітную картку гэтага „Зуземіль“ на нямецкай мове і ўсё паясняецца. Пад словам „Зуземіль“ скрываецца прадукцыя на экспарт звычайных мяшалак для нарыхтоўкі бетону. З гэтай візітнай карткі вынікае, што маюць яны безаварыйна працаваць аж два гады. А „Зуземіль“ — гэта заходнегерманская фірма, якая ў сакольскім „Спомашы“ заказала аж 30 тысяч штук такіх жа бетаняраак. Яны ў нас каштуюць больш-менш па 8 тысяч злотых.

— „Зуземіль“ мае тавар, а наша краіна атрымоўвае так нам патрэбную валюту, — паясняе дырэктар.

Сапраўды, кантракт вялікі, перавышае 5 мільёнаў марак ФРГ. Нічога тады дзіўнага, што праца тут ідзе беспрарабойна, поўнай парай, не перашкодзіла ёй нават зімовая стыхія, бо нельга нават і падумаць, каб можна было спазніцца з планавай пастаўкай тавару гэтаму „Зуземілю“.

Пакідаю прасторны завадскі гмах з думкай пра тое, што наш свет вельмі маленькі. Дзе Саколка, а дзе гэты „Зуземіль“? Аднак лёс іх звёў, крыжуючы ім дарогі.

В. Рудчык
Фота аўтара

РАЗВЕДКА ГАСПАДАРНАСЦІ

НЕАБХОДНА НЕАДКЛАДНА РАМАНТАВАЦЬ

Як толькі палягчэлі марозы, на дарогах растае снег і стаяць лужы вады. Зіма дадала усім яшчэ адзін клопат — на дарогах утварыліся выбоіны. Найбольш іх на асфальтаваных дарогах. Напрыклад, на шляху Заблудаў—Нараў. Ухабіны прыносяць вялікія заграты. Таму неабходна як найхутчэй іх ліквідаваць. Дарожным майстрам не хапае адпаведнага аснашчэння ды катлоў для перавозу асфальту, а нават асфальту. Што тады рабіць? Неабходна ж лячыць гэтыя „дарожныя раны“. Што ж, тады трэба рамантаваць палотны асфальтаваных дарог, каб не дапусціць да іх яшчэ больш значнага пашкоджання, пры дапамозе пяску і жвіру. Гэтым павінны заняцца гмінныя ўлады. У першую чаргу гэта кампетэнцыя выспецыялізаваных дарожных майстроў і работнікаў рэсорта камунікацыі. **(яц)**

Лічбы і факты

У бягучым годзе ў Польшчы карты спецыялістычных гаспадарак атрымае 50 тысяч гаспадарак. Зараз іх ёсць ужо каля 100 тысяч. **(ця)**

(Працяг са стар. 1)

МІХАСЬ ЧАЛАМЕЙ

сада і якой ёсць поўна, актыўна ўключаецца ў грамадскую дзейнасць. Выконвае масу грамадскіх функцый. З'яўляецца актыўным і галоўным інспіратарам развіцця культурнай дзейнасці ў гміне — апека над калектывамі, дапамога калектывам узнікаючым, будова святліц і клубаў, дапамога ў працы. Доказам яго заслуг з'яўляюцца ўзнагароды — Бронзавы Крыж Заслугі, сярэбраны значок „Заслужаны для Беласточчыны“, значок „За ўстанаўленне ладу і публічнага парадку“, медаль „Трыццацігоддзя ПНР“, „Заслужаны дзеяч прафсаюза сельскагаспадарчых працаўнікоў“.

У Міхася Чаламея жонка і трое дзяцей — сыны. Добра ўкладаюцца сямейныя справы. Згодна і прыкладна жывуць.

— А ў вольную хвіліну люблю пачытаць, — гаворыць. — Люблю кніжкі гістарычныя, пра II сусветную вайну. Сяду сам, вазьму кнігу і чытаю. Чытаю і ўсё прыпамінаецца. Цягне мяне да гэтых кніг можа таму, што ў гэтым людскім няшчасці немалая частка і майго лёсу. Вайна, банды, а мне было ўсяго толькі 9-10 год. Але пакіньма, не магу, — і зменьваем тэму, пачынаем гаварыць аб чымсьці вясёлым, сённяшнім.

М. Шаховіч
Фота аўтара

Шліфероўшчык Ян Парук ля свайго звышдакладнага станка.

З НАРОДНАЙ АБРАДНАСЦІ. СТАДЫІ Ў ЖЫЦЦІ ЧАЛАВЕКА.

ПЭРЭЗВА

Другі дзень вяселля праходзіў у маладога. Маладыі госці маладога ад'ехалі яшчэ ноччу. Безупынныя спевы, ігра гармоніка на ўсю ваколіцу паведамлялі, што едзе вяселле. У вёсцы маладога гэтую ноч наогул не спалі, чакалі, каб не празяваць прыезду. Цікава паглядзець, якая гэтая маладая, што прывезла?

Прыехалі. На панадворку ўжо поўна цікаўных. Госці, пазлазіўшы з вазоў, ідуць проста ў хату. І тут маладыя павінны як найхутчэй заняць сваё месца або прыпамсі, каб маладых ў кутку, дзе будуць сядзець, паспеў павесіць вэлюм маладой. Тады ўжо вядома, што ніхто гэтага месца не займе. У іншым выпадку трэба будзе выкупляць. А госці так і стараюцца, каб нехта з іх усунуўся туды першым. Калі гэтак здарыцца, пачынаецца таргаванне. Зразумела, заплатай з'яўляецца гарэлка, якую тут жа за сталом распіваюць.

Пад вокнамі цікаўныя. Часта ўваходзяць яны нават у хату, каб больш дакладна паглядзець тое, што прывезла з сабой маладая. Маладая прывозіла наогул нямнога, тое, што найбольш неабходнае — пасцель, ручнікі, макаткі. Рэшту пасагу прывязуць назаўтра. Можа не столькі цікавілі іх рэчы, наколькі сама дзяўчына — як увайшла, як стала, дзе села, як прывіталася з цёшчай. Гэта ж чысты матэрыял да пазнейшых плётак, да абгаворвання.

За сталамі сядзелі нядоўга. Вядома, позні час, змучаныя маладыя таксама павінны адпачыць. Яшчэ ж цэлы дзень вяселля. Падвыпіўшы ды закусіўшы, памалу пачынаюць разыходзіцца. Трэба класціся адпачыць. Але што гэта, хтосьці заняў ложак? Ляжыць і не ўстае. Так, зноў нехта з вясельных дамагаецца выкупу. Нічога не зробіш, трэба плаціць, бо інакш не ўпусціць. Зноў частаванне. Часта ў ложак накладуць дроў, або пад падушку ўсадзяць ката. Гэта ўжо ўсё дзеля фокусу. Істотная справа, за чым пільна сочаць, гэта хто з маладых першым ляжа: калі маладая — першай будзе дачка, калі малады — сын. І наогул на гэтым канчаецца. Ідуць адпачываць. Ужо і світаць пачынае.

Днём, калі маладыя яшчэ спяць, зноў прыходзяць. Зразумела, не ўсе, але некаторыя з гасцей прыходзяць. Насмажыўшы патэльню яешні, уваходзілі ў пакой і, гуцаючы з ложкам маладых, складалі ім пажаданні. І зноў, вядома, канчалася выпіўкай.

Другі дзень вяселля распачынаўся недзе каля поўдня, хаця рыхтавацца пачыналі намнога раней, бо ад самай раніцы. Рыхтаваліся да прывітання так званай „пэрэзвы“, якую інакш называлі „прыданым“. Проста кажучы, да прыезду гасцей маладой, якія везлі з сабой увесь яе прыбытак, які ўносіла яна ў сваю новую сям'ю. Стараліся, каб прывітанне гэтае было як найбольш смешным, гумарыстычным, арыгінальным. Часта намякалі на палавыя адносіны. Ставілі пры ўездзе на панадворак манекенаў, як жаночага так і мужчынскага полу, выразна зазначаючы ўсе органы. Рабілі рознага тыпу каляскі, якімі выязджалі насустрач „пэрэзвы“ ці інакш кажучы „прыданага“. Прыкладна, бралі зад ад жалезнага воза, накладалі на кланіцы па коле так, каб пад уплывам руху яны круціліся. На гэтыя колы прымацоўвалі манекенаў мужчынскага полу і кожнаму ўкладалі ў рукі ды моцна прывязвалі цэп. Калі пхалі гэта і колы на кланіцах круціліся, выглядала, што гэтыя „мужчыны“ малоцяць. Не заставаліся абыякавымі на прыезд „пэрэзвы“ і вясковыя, якія не былі запрошаны на вяселле. Перагароджвалі вуліцу, каб можна было ўзяць з прыезжых выкуп. Або ставілі плот, або загароджвалі ланцугамі, або клалі ўпапярок вуліцы калодку, калі такая была. Выкупу за праезд дамагаліся і ў тых вёсках, праз якія „пэрэзва“ мусіла праязджаць.

Пачуліся спевы, музыка. Едуць. На першай фуры віднеецца на высокай тычцы чырвоны сцяг. Вязуць куфар прыданага. За куфрам сядзіць хрышчоная маці маладой, трымаючы ў руках прыбраную каляровымі стужкамі чорную курку. Гэтай куркай будзе дзяўчына перапрашаць сваю цёшчу, калі пасварыцца.

Уязджаюць на вясельны панадворак. На парозе ўжо стаяць маладыя, вітаючы гасцей. Часта за маладых перапра-

Белавежскія экскурсаводы перад юбілеем

Даволі часта пішам на старонках „Нівы" аб гуртку экскурсаводаў ПТТК у Белавежы. Сёння ізноў ёсць прычына, каб напісаць аб ім. У палове студзеня г.г. адбыўся справаздачна-выбарны сход, на якім была падсумавана двухгадовая праца і выбрана новае праўленне гуртка.

Белавежскі гурток экскурсаводаў з'яўляецца адным з найвялікшых і найбольш працавітых гурткоў на Беласточчыне. Зараз гуртке 89 чалавек (на канец мінулага года 10 асоб пайшло ў новы гурток у Гайнаўцы), з якіх 7 мае І экскурсаводчую ступень, а 15 — ІІ. Белавежскія экскурсаводы маюць уласную бібліятэку, якая налічвае каля 700 тамоў. Маюць таксама ўласныя палаткі, матрацы, спальныя мяшкі, фатаграфічнае абсталяванне, праектар, прайгравальнік, мегафон, магнітафон. Распараджаюцца нават уласным памяшканнем у старой браме царскага палаца, ды яно невялікае.

У 1977 г. запісалі на свой рахунак каля 25 тыс. гадзін, праведзеных з экскурсіямі (абслужылі 121 тыс. чалавек), а ў 1978 г. — 22 тыс. гадзін (абслужылі каля 110 тыс. экскурсантаў). У 1977 г. гурток зарабіў каля 290 тыс. злотых, у мінулым — каля 250 тыс. зл. На паніжэнне ліку прапрацаваных гадзін, а тым самым і меншага заробку зрабіла ўплыў мокрае лета ў 1978 г., праз якое шмат экскурсій адмаўлялася ехаць у Белавежу. Найбольш актыўнымі ў гуртку з'яўляюцца перш за ўсё пенсіянеры — Гаўрыла Пашко, Канстанцін Казак, Аляксей Карнейчук, Аляксандр Грынкевіч, Канстанцін Бушко, Мікалай Кічкайла, затым — Георгі Валкавыцкі, с. Язэпа, Анна Бушко, Уладзімір Валкавыцкі, Георгі Шчэрба, Георгі Дацкевіч і шмат іншых.

Заробленыя грошы гурток выдае перш-наперш на пастаянную перападрыхтоўку сваіх членаў і на пакупку ім навучальных матэрыялаў. Многа грошай ідзе таксама на наладжванне экскурсій. У 1977 г. белавежскія экскурсаводы прымалі ўдзел у 5-дзённай экскурсіі ў Карканошскі нацыянальны парк. 2-дзённай у Варшаву і выездзе ў Беласток на выступленне кабарэ, а ў 1978 г. — у экскурсіях у Баб'ягурскі нацыянальны парк, у Судэты, на паўднёва-ўсходняй частцы Польшчы, у Бельск і Плёскі, а таксама ў Варшаву на выступленні савецкага балета на ільду і ў Гайнаўку на выступленні цырку.

Шматлікім экскурсаводам гурток купіў скафандры і турысцкі абутак. Даў таксама дапамогу сямі членам на агульную суму 10,5 тыс. злотых.

Старшынёй гуртка ў адзначаным перыядзе быў спачатку Станіслаў Куявяк ды, калі прызначылі яму пасаду старшыні Аддзела ПТТК у Белавежы, месца яго заняў Уладзіслаў Муканоўскі. У састаў новага праўлення гуртка, выбранага на сходзе, увайшлі: Вальдэмар Хвыць (старшыня), Аліна Лукша (намеснік старшыні), Эва Варвара Высмулэк (сакратар), Васіль Скепко (скарбнік) і члены — У. Муканоўскі, Г. Дацкевіч, В. Байко, А. Байко і М. Дулько.

26 красавіка г.г. белавежскі гурток экскурсаводаў ПТТК будзе святкаваць 20-годдзе свайго існавання.

Тэкст і фота
Пятра Байко

Белавежскія экскурсаводы ў Пiлiцкiм лесе вясной 1977 г. Занятк і вядзе старшыня гуртка бельскіх экскурсаводаў — В. Бароўскі (у цэнтры, адвернуты плячыма).

ФАЛЬКЛОР

ВАЛАЧОБНАЯ
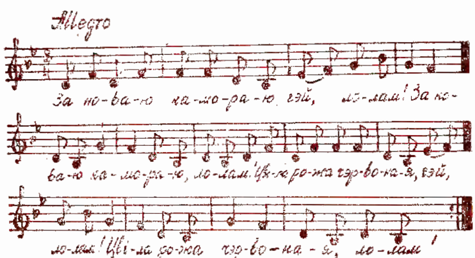
За новаю каморою, гэй, лолам!
За новаю каморою, лолам!
Цвіла рожа чэрвоная, гэй, лолам!
Цвіла рожа чэрвоная, лолам!
Ганулъ, Ганулъ, Гануленъко, гэй, лолам!
Ганулъ, Ганулъ, Гануленъко, лолам!
Выйдзі да нас на гулэнъку, гэй, лолам!
Выйдзі да нас на гулэнъку, лолам!
У нас дружына нівелічка, гэй, лолам!
У нас дружына нівелічка, лолам!
Пултараста чэловечка, гэй, лолам!
Пултараста чэловечка, лолам!
Ваша курачка чубата, гэй, лолам!
Ваша курачка чубата, лолам!
Нанесла яец багато, гэй, лолам!
Нанесла яец багато, лолам!
Цэбэр, ражку і дайніцу, гэй, лолам!
Цэбэр, ражку і дайніцу, лолам!
Дайце нам хоцъ палавіцу, гэй, лолам!
Дайце нам хоцъ палавіцу, лолам!

Ад Антаніны Лясоты, 1901 г. нараджэння, вёска Цісоўка гм. Міхалова, якая цяпер жыве ў Беластоку, запісаў 3 лістапада 1978 г. Мікалай Гайдук, мелодыю расшыфравала Людміла Панько.

...наецца нейкая іншая пара, але толькі дзеля гумару. Наступае таргаванне паміж госцьмі маладога і прыехаўшымі за куфар. Заплатай, як ужо вядома, з'яўляецца гарэлка, якую тут жа распіваюць. Часта торг набірае даволі сур'ёзнага абароту. Адны цягнуць куфар з воза, каб унесці ў хату, другія бароняць. Дамагаюцца большай заплаты. Урэшце дайшлі да згоды. Уваходзяць у хату. У тракце гасцявання маршалак бляхаю, якою закрываецца праход у печ, засланяе маладую. Тая ў той час здымае вэлюм і кідае дружкам ды сванькам. Гэта выглядае так, як пажаданне, каб і тыя хутка яго надзелі. Сама завязвае хусту і з гэтага часу яна ўжо без вэлюма. Потым выходзіць з-за стала, завязвае сабе і цёшчы фартух і, прыкрыўшыся насценным ручніком, танцуюць так званага „зялёнага дуба". Сімвалізуе гэта будучую згоду паміж нявесткай і цёшчай.

Далей вяселле праходзіць так, як і ў першы дзень. Забава, гасцяванне, перапіванне, гумар працягваецца аж да ночы. Потым госці маладой ад'язджаюць. Маладая застаецца ўжо ў новай сям'і. Але гэта не абазначае яшчэ канца вясельнага абраду. Яшчэ ж гасціна, што, прыкладна, у Чыжах называюць „пэрэжовінамі", а на Сакольшчыне „пірагамі". У маладога адбываецца яна ў першы чацвер пасля вяселля, а ў маладой у першую суботу. Склікаюць ужо не маладыя, а іх бацькі і склікаюць толькі жанатых і замужніх.

Янка Леанчук,
Міхась Шаховіч

ЯКУБ КОЛАС — ЧАСТКА XXXI

У сэнсе часовым нельга аддзяліць у творчасці Коласа плыні рэалістычнай ад рамантычнай. Справа ў тым, што пісьменнік адначасова пісаў рамантычныя „Казкі жыцця" і „Сымона-Музыку" і рэалістычныя вершы, апавяданні і „Новую зямлю".

Даволі цяжка таксама сказаць, як Колас адносіўся да вядомай дыскусіі, якая адбывалася ў 1912-1914 гадах, а вялася яна галоўным чынам паміж Верашчакам (Ластоўскім) і Купалам. Беручы аднак пад увагу характар трактоўкі прыроды і жыцця ў такіх творах, як „Сымон-Музыка" і „Новая зямля", можна думаць, што Коласу былі бліжэйшымі некаторыя ідэі, выказаныя Верашчакам, чым Купалам.

Аўтар першай „Гісторыі Беларусі" В. Ластоўскі (Верашчака) быў, несумненна, чалавекам з шырокім кругаглядам. І хаця не належаў ён да гісторыкаў літаратуры ў непасрэдным сэнсе гэтага слова, дык, несумненна, літаратуру ведаў і меў у адносінах да яе свае погляды і патрабаванні. Бачыў ён мастацкую і тэматычную абмежаванасць беларускай літаратуры перыяду „Нашай нівы", і таму, пішучы свае артыкулы, свядома завастраў палемічнасць, хацеў, відаць, каб яго публікацыі адыгралі ролю інспіруючай правакацыі. Некаторыя беларускія крытыкі ўжо многа гадоў паўтараюць адзін і той самы погляд — праў Купала, не праў Верашчака. Не дапускаюць яны думкі, што быць можа ў нейкай ступені праў адзін і другі. Па сутнасці ніхто з крытыкаў не прыводзіць слоў Верашчакі,

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

а толькі ўсе прыпісваюць яму „рэакцыйныя" погляды. Тым часам у яго артыкулах: „Па сваім шляху" і „Сплачвайце доўг" знаходзім многа такога, што мела сваё станоўчае значэнне не толькі для пісьменнікаў перыяду „Нашай нівы", але і для сучаснасці.

„Заместа ўслаўляць нашу папраўдзе, бязмерна харошую прыроду, абнеслаўляюць яе", — пісаў Верашчака і як прыклад такога падыходу да роднага пейзажу прывёў, між іншым, адзін з вершаў Коласа. Да адмоўных з'яў у беларускай літаратуры залічыў Верашчака празмерную схільнасць пісьменнікаў да ілюстрацыі чалавечых няшчасцяў, прадстаўлення паталагічных тыпаў, паказу толькі адмоўных фактаў з нацыянальнага і грамадскага жыцця. „Чытаючы і перачытваючы беларускую літаратуру, — пісаў Верашчака, — знаходзім у ёй многа цэннага і хвалюючага думы і далікатныя ды чулыя перажыванні, і цікавыя літаратурныя формы, але не знаходзім шукання новых праўд, новых дарог. Ёсць хворыя, калекія тыпы аджываўшыя і аджыўшыя, але няма чалавека будучыні.

...Мы, народ малады і здольны, павінны тварыць сваю асобную, дужую маладой сілай літаратуру будучыні.

Нашы пісьменнікі павінны вырабляць талент не на дэкадэншчыне, а на ўсясветнай клясычнай літаратуры: павінны не толькі раскрываць раны свайго грамадзянства і паказваць яго калецтва, але і шукаць чалавека будучыні, чалавека сільнага, здаровага. Чалавека — цара прыроды. Мы павінны шукаць і знайсці новы шлях і паказаць яго тым, што дагэтуль, на гарах седзячы, не бачылі сонца".

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на рускай мове, якія датычацца беларусазнаўства:

Абецедарский Л. С., Белоруссия и Россия. Очерки русско-белорусских связей второй половины XVI — XVII в., 1978, стар. 256, цана 62 зл.

Напісанае ў даступнай форме навуковае даследаванне пра руска-беларускія палітычныя, гаспадарчыя і культурныя ўзаемаадносіны ў надта бурлівыя тыя часы ва Усходняй Еўропе. Спецыяльны раздзел кнігі „Белорусы в России XVII в." прысвечаны беларускім творчым людзям, якія жылі і працавалі ў Расіі таго часу і пакінулі ў рускай культуры заўважальны след.

Л. И. Тегако, А. И. Микулич, И. И. Саливон, Антропология белорусского Полесья, 1978, стар. 158, цана 22 зл.

Навуковае даследаванне аб паўставанні некаторых асаблівасцей фізічнага

тыпу, што ўласцівы сённяшняму насельніцтву беларускага Палесся. Аснову публікацыі складаюць краніялагічныя даследаванні, праведзеныя на Палессі.

Шидловский А. В., Лингвистические проблемы перевода на белорусский язык, 1978, стар. 96, цана 12 зл.

У гэтай цікавай і каштоўнай сваёй навізной манаграфіі разглядаюцца асноўныя праблемы перакладу з германскіх і славянскіх моваў на беларускую.

Азгур З., То, что помнится, 1977, стар. 416, цана 50 зл.

Кніга ўспамінаў, якая належыць пяру аднаго з вядомых беларускіх савецкіх скульптараў. У ёй знаходзім шэраг цікавых фактаў пра выдатных дзеячоў розных дзялянак беларускай культуры, з якімі даводзілася З. Азгуру сустракацца.

Кнігарня ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем. Запатрабаванні накіроўвайце па адрасу: „Dom Książki", 15-089, Białystok, ul. Kilińskiego 10. (мг)

АДГАЛОСКІ

Знайсці сваё месца

У адной з радыёперадач на беларускай мове гаварылася аб адносінах беларусаў да свайго роднага. Я таксама хачу выказаць свае заўвагі ў гэтай справе.

Гляньма ў мінулае нашай беларускай грамадскасці, на тую глебу, на якой выраслі цяперашнія чытачы „Нівы". Гісторыя кажа, што беларусы — гэта народ адважны, мужны, улюбёны ў сваю родную зямельку, умеючы добра гаспадарыць. Вялікі ўплыў на яго мела Кастрычніцкая рэвалюцыя, змаганне ў міжваенны час. Пра тыя бурлівыя часы расказваюць нашыя дзяды і бацькі. Расказваюць нам і маюць да нас прэтэнзіі, што мы недастойны іхніх подзвігаў. Доказаў таго, што яны маюць рацыю, не трэба шукаць далёка, даволі глянуць на наша асяроддзе.

Няма нічога дрэннага ў тым, што людзі пакідаюць вёскі і раз'язджаюцца па ўсёй Польшчы. Самае горшае гэта тое, што яны, выязджаючы, назаўсёды развітваюцца з усім беларускім, затоптваюць у няпамяць бацькоўскую спадчыну. Такіх можна сустрэць усюды. У клуб БГКТ яны ўвальваюцца выпіўшымі, уцякаюць з сустрэчаў з пісьменнікамі ці іншымі цікавымі людзьмі. Клуб БГКТ — гэта для іх месца, дзе можна толькі ўволю патанцаваць на дыскатэцы. Некаторыя з іх нават маюць членскія білеты БГКТ, але што з гэтага, калі складчын яны не плоцяць па некалькі год. Здараецца, што ў родным сяле таго ці іншага з іх завуць Лука, а ў горадзе ён ужо стаў Лешкам. Калі такі ўбачыць, што яго родная маці прыйшла на месца яго працы, каб сустрэцца з ім, то ён хаваецца, як мыш у нару, бо баіцца матчынай беларускасці. Сорамна нам, беларусам, што такія нашыя дзеці.

Але вось прыклад, што мы павінны саромецца самі за сябе. Нядаўна быў я на бацькоўскім сходзе ў пачатковай школе ў мясцовасці, што ляжыць недалёка ад шашы Бельск — Беласток. Абмеркаваўшы вынікі навучання і арганізацыйныя справы, настаўнік беларускай мовы пачаў расказваць пра цяжкасці ў навучанні гэтага прадмета. У зале адразу пачаліся шэпты і гамонка. Нехта з прысутных перапыніў яго: „А нашто той беларускай мовай нашым дзецям галовы дурыць?", іншы ж дадаў: „Можна абысціся і без гэтага прадмета". На шчасце, іншы погляд выказаў я, а настаўнік доўга і перакануча даказваў бацькам патрэбу і карысць навучання роднай беларускай мове ў выхаванні і адукацыі маладога пакалення. Непрыемны гэта факт, але праўдзівы. Бацькі замест прывіваць дзецям любоў да роднай мовы і культуры, адпіхваюць іх ад саміх сябе, самі сабе шкодзяць. І гэта ў мясцовасці, дзе жывуць адны беларусы.

Добра, што наша беларуская грамадскасць не складаецца толькі з такіх людзей. Сярод нас жывуць таксама праўдзівыя беларусы. Дзякуючы іменна ім маем мы Беларускае грамадска-культурнае таварыства, „Ніву" і многа аматарскіх калектываў, якія папулярызуюць нашыя песні, пашыраюць культуру. Такія высакародныя людзі таксама рыхтуюць беларускія радыёперадачы. А мы, маладыя беларусы, маючы такія спрыяльныя ўмовы, павінны знайсці сваё месца. Наша ж месца якраз у развіванні і ўзбагачэнні самых лепшых традыцый і дасягненняў нашых дзядоў і бацькоў. Няма чаго саромецца саміх сябе. Беларусы былі і будуць высакародным і жыццерадасным народам.

Антолік

Усё збіралася я напісаць да цябе, але ніяк не магла адважыцца. Я нясмелая. Ужо ў пачатковай школе цяжка было мне адказаць на ўроку. Праз гэта і ацэнкі мела горшыя.

18 лютага я была на вяселлі і тут пазнаёмілася з хлопцам. Ён увесь час гуляў са мной. Я была такая шчаслівая. І старалася паводзіць сябе свабодна, каб ён не заўважыў маёй сарамлівасці. Тут мне памагло тое, што я крыху выпіла і гэта дадавала мне адвагі. Ён сказаў, што я яму падабаюся і хацеў бы са мной сябраваць. Ён вучыцца ў Варшаве, а я ў Беластоку. Ён напісаў мне пісьмо, я яму хутка адпісала. А другім пытаецца, ці на вясенніх канікулах мог бы прыехаць да мяне. Я на канікулы паеду дамоў на вёску. Хацела б, каб прыехаў, але саромеюся, бацькам нічога яшчэ не сказала. Парай, Сэрцайка, ці запрасіць мне яго да бацькоў?

Ірэна з Б.

Ірэна, не адна ты нясмелая. Але гэтай нясмеласці нельга паддавацца. А ты на кожным кроку сабе аб гэтым прыпамінаеш, і тым больш яшчэ гэтую нясмеласць паглыбляеш. Запрасі хлопца да бацькоў, толькі папярэдзь іх аб гэтым.

Сэрцайка

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астроне! Мне прысніўся дзіўны сон. Быццам я ў школе (я вучуся ў сярэдняй школе ў Беластоку) убачыла салдата. Ён стаяў у калідоры. Я на яго заглядзелася і ён вельмі мне спадабаўся. Потым я апынулася ў хаце (я жыву на вёсцы). Да нас у хату ўвайшоў той жа салдат. Ён спытаў мяне, ці я не бачыла адной дзяўчыны. Хоць я знаю тую дзяўчыну, я яму аб ёй не сказала. Сказала, што ў нашай вёсцы няма такой дзяўчыны. Ён выйшаў ад нас і пайшоў да суседзяў. У іх у хаце нікога не было. Ён выламаў дзверы і ўвайшоў у хату. Я бачыла гэта ўсё праз акно. Потым я пабегла да яго. Мы сталі гаварыць. Ён сказаў, што пойдзе на аўтобус. Пацалаваў мяне і пайшоў. Пачакала я крыху і пабегла, каб яшчэ ўбачыць. Я сказала, каб ён пачакаў. Ён пачакаў і я папрасіла, каб мы дамовіліся спаткацца. Ён сказаў, што не ведае яшчэ, ці мы спаткаемся. Сказаў трохі мілых слоў і пайшоў на аўтобус. Што было потым, я ўжо не памятаю. Астроне, вельмі прашу цябе, напішы, што абазначае гэты сон.

Марына

Марына! Бачыць ува сне салдата — значыць, чакаць нейкіх хваляванняў і непрыемнасцей. Мяркую, што будуць яны звязаны са здрадай у каханні.

Астрон

Куток практычных ведаў

ВЯСНА НА ДВАРЫ

На веснавыя дні варта справіць сваім маленькім камплекты са штанамі: будзе і зручна гуляць на двары, і дзіця не прастудзіцца. Штаны павінны быць не занадта вузкія і не занадта шырокія, каб не перашкаджалі дзіцяці рухацца і весела гуляць. Штаны могуць быць звычайныя і на шлейках, з матэрыялу і джэрсеевыя. Прыгожая хустачка ці шалічак на шыі, шапачка на галаве і аздобяць і не дазволяць дзіцяці прастудзіцца.

Куртачкі ці свіцеры павінны быць таксама мяккія, з воўны або трыкатажнага матэрыялу. Колеры павінны быць не сумныя, а жывыя і вясёлыя, незалежна ад таго, ці матэрыял будзе аднакалерны ці ў клетку.

Сяброўка

МАЛЫЯ УЧАСТКІ — ВЯЛІКІЯ АГАРОДЫ

Найстарэйшы агарод у Беластоку знаходзіцца на вул. Падлеснай, яму ўжо 50 год. Наймалодшы, які пачалі ўскопваць вясною мінулага года, гэта агарод на Пячурках. Зямельныя надзелы атрымала тут 800 асоб.

У апошнія гады ідзе загаспадарванне рэкрэацыйнага агарода пад Васількавам. Жыхары Беластока будуюць тут дачныя домікі. Агародчыкі гэта не толькі адпачынак і праца на градках, але і грамадская дзейнасць. Уласнікі агародчыкаў пракладаюць водаправодную сетку, будуюць студні, дарожкі, выконваюць электрычнае асвятленне, пляцоўкі для гульняў.

Хаця пад агародчыкі прызначаюцца не найлепшыя зямельныя ўгоддзі, выкарыстанне зямлі тут куды лепшае чым на гаспадарках. Уласнікі агародчыкаў атрымліваюць высокія ўраджаі, забяспечваюць уласныя кладоўкі, а нават прадаюць лішкі гандлёвым установам. У сярэднім прадаюць яны 150 тон фруктаў і агародніны.

Прадбачваецца, што да 1980 года плошча агародчыкаў павялічыцца на 303 гектары. Зямельных участкаў чакае звыш 4 тысяч рабочых.

Два гады таму назад зроблены агароды ў Міхалове. У недалёкай будучыні будуць рабіць агародчыкі побач жыллёвага пасёлка Бэма, у Дайлідах, на Выгодзе і па вул. Дзесяціцны — усе ў Беластоку.

(яц)

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Сын мае сваю сям'ю, якая пражывае ў адным доме з бацькам, але хатнюю гаспадарку вядзе асобна. Працуе ён на прадпрыемстве, але адначасова дапамагае бацьку ў працы на сельскай гаспадарцы. Гаспадарка належыць да бацькі, але ў часе рэгуляцыі ўласнасці ў 1973 годзе было запісана на бацьку і на маці. У 1976 годзе маці памерла, а паміж сынам і бацькам узніклі непаразуменні, і бацька пагражае, што сына прагоніць з хаты. Хату будавалі супольна бацька і сын, з тым што сын, які зарабляў на прадпрыемстве, меў больш грошай і ўлажыў у будову больш, чым бацька. Ці належыцца сыну спадчына па маці і ці бацька мае права патрабаваць прымусовага высялення сына?

АДКАЗ: Адносна спадчыны трэба звярнуцца ў раённы суд, які ўстановіць, хто наследуе спадчыну наогул, а асабліва, хто мае права на сельскую гаспадарку. Калі акажацца, што яго дапамога бацьку на гаспадарцы не была выпадковай, а з'яўлялася сталай працай на гаспадарцы ў вольным ад працы на прадпрыемстве часе, то наследуе ён гаспадарку разам з бацькам і ў роўных частках. У гэтым выпадку ён з'яўляецца супольным з бацькам уласнікам, і бацька не можа патрабаваць яго высялення. Паколькі ў часе рэгулявання ўласнасці пацвярджэнне ўласнасці атрымалі бацька і маці, не мае значэння, чыёй уласнасцю з'яўлялася гаспадарка перад гэтым, і бацька не можа спасылацца на тое, што гаспадарка была выключна яго ўласнасцю. Калі б суд прызнаў, што сын не мае права наследаваць сельскую гаспадарку, мог бы ён дамагацца выключна звароту выдаткаў, якія ён зрабіў на пабудову дома.

ТАЙНЫ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Яшчэ ў час размовы з вартавым яны заўважылі, што ў групе ўласаўцаў стаіць некалькі салдат з нямецкай палявой жандармерыі. Адзін з іх у званні сержанта падышоў да машыны. Мяркуючы па ўсім, гэта быў камандзір. Ён акінуў позіркам машыну і скеміў, што мае справу з нацыстамі або гестапа, паколькі на машынах такой маркі ездзілі Альгеймайне СС. Ён адказыраў і папрасіў дакументы.

Шафёр працягнуў яму камандзіровачнае пасведчанне, падпісанае самім обергрупенфюрэрам і генералам Кіеўскай паліцыі Францам Екельнам, пропуск з уласнаручным подпісам Эрыха Коха, аўтамабільныя дакументы і службовае пасведчанне.

Сержант праверыў дакументы і вярнуў іх шафёру:

— Давядзецца вам завярнуць, праедзеце пяць кіламетраў, а там будзе аб'езд.

— Мы вельмі спяшаемся, нам дарагая кожная мінута, — пераконваў жандара шафёр. — Ва Умані нас чакае оберфюрэр СС Вільгельм фон Кюнсберг (ён наўмысна павысіў яго на тры рангі ў званні) і сам гаўляйтэр Эрых Кох! Прыяцель, няўжо ты не разумееш, што гэта значыць?! — ён сказаў гэта з такім ненайграным абурэннем, што кожнага мог увесці ў зман. — Мы павінны ехаць найкарацейшым шляхам.

— На жаль, я атрымаў такі загад.

— Мы паедзем на свой страх і рызыку, — устаўіў „Бломбе", прыціскаючы шчыльней свой пісталет да бока Кульжэнка, якая пачала праяўляць неспакой.

— Вельмі шкада, але я не прапушчу вас. Калі хочаце, то чакайце, пакуль скончыцца страляніна. Толькі гэта зойме ў вас больш часу, чым аб'езд.

Яны апынуліся ў цяжкім становішчы. З аднаго боку, Кульжэнка пачынала паводзіць сябе ўсё больш агрэсіўна і ў любую мінуту магла, перамогшы страх, выдаць іх, а з другога яны мелі справу з карнай экспедыцыяй і гэтым патрулём. Да таго ж, невядома, дзе знаходзіцца атрад, уцягнуты ў бой. Стаяць і чакаць, калі спыніцца страляніна, значыла ісці на верную гібель, паколькі Кульжэнка ў прысутнасці некалькіх соцень эсэсаўцаў, жандараў і ўласаўцаў ухапілася б за гэту выратавальную саломінку. Згадзіўшыся на аб'езд, яны страцілі б сувязь з атрадам. Гэта разумелі камандзір і астатнія ўдзельнікі аперацыі. Трэба было дзейнічаць. У гэтым — адзінае выратаванне.

— Вы вельмі многа разважаеце, сержант, — рэзка абарваў „Бломбе". — Надзвычай многа для свайго звання. Мы не будзем расказваць вам аб сакрэтнай місіі, якой цікавіцца сам гаўляйтэр Кох і рэйхсфюрэр Гімлер, і мы праедзем, а вы будзеце адказваць за такія сцэны, за наша спазненне і гэту затрымку. Вы дзейнічаеце на шкоду рэйху. Гэта сабатаж! — ужо крычаў ён.

— Я ж кажу, што ёсць аб'езд, — апраўдваўся жандар.

Камандзір заўважыў, што Кульжэнка пільна глядзіць на жандара і нават, як яму здалося, у нейкі момант шматзначна падміргнула яму і закрыла твар рукамі, што магло азначаць, каб іх не прапускалі. Магчыма ўсё гэта яму толькі здалося, але жандар таксама насцярожыўся і зусім іншым тонам сказаў:

— Мне штосьці здаецца, што вам вельмі хочацца ехаць гэтай дарогай. Лепш будзе, калі вы пачакаеце штурмбанфюрэра Блобеке, які кіруе аперацыяй.

Шафёр паглядзеў у люстэрка і ўбачыў, як камандзір у знак згоды прыжмурыў вочы, а потым крыкнуў сержанту:

— Прэч з дарогі. Будзеш, боўдзіла, адказваць перад ваенным трыбуналам у Кіеве.

Машына нечакана рэзка рванулася наперад, і жандар у апошнюю секунду ледзь паспеў адскочыць убок. Кульжэнка скоса назірала за падзеямі, якія разыграліся на працягу гэтых некалькіх секунд, разумеючы, што траціць апошні козыр. Адзіны шанц. Яна перамагла страх і крыкнула:

— На дапамогу, на дапамогу!

„Эрых" заціснуў ёй рукой рот. „Бломбе" прыціснуў яе з другога боку. Азірнуўся. Яны ад'ехалі прынамсі метраў дваццаць. Ён бачыў, як жандары беглі да машын, уласаўцы схапілі аўтаматы. Праз некалькі секунд ззаду пачуўся рокат матораў, і абодва матацыклы рынуліся ў пагоню. Салдаты на хаду абстрэльвалі „опель".

У гэты час „Эрых" змагаўся з Кульжэнка. Нечакана ён ускрыкнуў ад болю, тузануўшы руку. Яна ўкусіла яму палец. На ўсю моц яна крычала на дзвюх мовах, клічучы на дапамогу. Цяпер гэта ўжо не мела значэння — гул матораў заглушаў яе крык.

Яны пад'язджалі да першых кустоў пераляску, калі машыну падкінула.

— Трапілі ў правае кола! — крыкнуў „Гольдэр", перадаючы камандзіру аўтамат. „Бломбе" далучыўся да „Эрыха", які паліваў з аўтамата дарогу.

Машыну зноў падкінула, значыць, трапілі ў другое кола.

— Давядзецца пакінуць гэту калымагу і адысці ў лес. Там, метраў праз дзвесце стаіць той ядловец. Невядома толькі, адкуль наступаюць немцы. Добра, калі з другога боку, і нашы кантралююць хоць кавалак дарогі, — крыкнуў шафёр. *(Працяг будзе).*

ТРЫБУНА чытачоў

Горад расце

Наша Гайнаўка разрастаецца з кожным днём. Нядаўна жыло ў горадзе 15 тысяч чалавек, а ўжо на канец 1978 года каля 19 тысяч чалавек. Вялікую ролю ў горадзе адыгрывае рамяство. А вось некалькі дадзеных аб гэтай галіне, якія падаў мне інспектар да спраў гандлю і паслуг гарадскога ўпраўлення Чэслаў Савіцкі.

У горадзе зарэгістравана 216 розных рамесных майстэрняў. 57 з іх маюць дзяржаўны характар, а 159 — прыватныя. Усе гайнаўскія рамеснікі маюць поўныя рукі работы, а некаторых паслуг трэба нават чакаць.

Найбольшым патэнтатам у паслугах з'яўляецца Ваяводская паслуговая спулдзельня працы — аддзел у Гайнаўцы, якая аб'ядноўвае 22 гарадскія майстэрні, у якіх працуе 52 асобы. ВСС „Спалэм" мае 23 майстэрні, Ваяводское прадпрыемства ўнутранага гандлю — 4 майстэрні і спулдзельня „Феміна" — 2 майстэрні. Гмінная спулдзельня таксама мае 3 майстэрні ў горадзе.

Самыя папулярныя галіны рамяства — будаўнічая, электронная, сталярская, малярская, водна-санітарная інсталяцыя, мулярка і кравецтва. Занікаючая прафесія — гэта шавецтва і кавальства. У існуючых у горадзе гэтага роду майстэрнях няма аніводнага вучня.

*

У сувязі з развіццём горада, развіваецца і гандлёвая сетка. У горадзе цяпер вядзе сваю гандлёвую дзейнасць 81 крама і 35 розных кіёскаў. 6 асоб адкрылі свае прыватныя крамы. У горадзе 38 спажывецкіх крамаў і 43 прамысловыя крамы.

Э. Вайсковіч

Дбайны давозчык

Ужо некалькі месяцаў сяляне вёскі Існок Дубіцкай гміны малако сваё давозяць на малочны пункт у Дубічах Царкоўных. У іх ёсць свой давозчык. Гэта Аляксей Люнда з той жа самай вёскі. Гэта малады і добры гаспадар. І згадзіўся ён вазіць малако сваёй фурманкай два гады назад і да апошняй зімы вазіў яго ў суседнюю вёску Вітава. Цяпер возіць у Дубічы, бо так рашылі сяляне яго вёскі. Ім спадабаўся парадак і добрасумленны малачар у дубіцкай малачарні Рыгор Яканюк, аб якім пісала ўжо „Ніва". Таму і змянілі Вітава на Дубічы.

Зіма многім надакучыла і даўжэйшы час шаша ў Існок была непраездная, аднак Аляксей Люнда калі толькі прымалася малако ў вёсцы, прывозіў яго рэгулярна і тэрмінова у малачарню ў Дубічы. Больш бы такіх адданых працы людзей!

М. Панфілюк

Холадна ў Гайнаўцы

Станцыя ПКП у Гайнаўцы знаходзіцца ў старым будынку. У тым самым будынку працуе і начальства станцыі. Толькі ў памяшканнях, дзе сядзяць начальнікі, можна спарыцца ад цеплыні, а пачакальня для пасажыраў, як халадзільнік. Праз усю зіму ані разу не можна было тут сагрэцца. Ды не толькі холадна было, але, мабыць, яна і прыбіралася рэдка. Пасажыры сварацца, нават непрыгожымі словамі, абкідаюць начальства. Але на гэта ніхто не звяртае ўвагі. А можа проста начальнік забыў пра пасажыраў. Яму ж цёпла і чыста.

Сусед

Найлепшы верш месяца (лютага)

*

адкладаеш на лямешы часу
скібы дзён
сееш словы
думкі
полеш палеткі прагаў
мараў
хочаш адзначыць свой след
сёння — на заўтра
і ў гэтым усім не заўважаеш
што час — глыба непарушаная
і не ты ёй
а яна табе
высякае твар

Пётр Байко

Нешта не так

У 9 (1201) нумары „Нівы" ад 4 сакавіка я прачытаў інфармацыю М. Панфілюка „Холадна ў пачакальні". Цяжка мне згадзіцца з некаторымі фактамі, таму і пішу гэту адгалоску. Мне здаецца, што мой сябра перабольшыў факты. У апісаным ім выпадку прыехаў ён на станцыю ў Чаромху пасля чацвертай гадзіны раніцы, а паехаў на гадзіну пазней. Мы тады ехалі на з'езд карэспандэнтаў, таму я таксама быў сведкам гэтай справы. Ды Панфілюк піша, што „...было гэта ад 4 да 8 гадзіны". Быццам быў ён чакаў на станцыі Чаромха столькі часу. Можа такія самыя недакладнасці выйшлі і з нятопленай печкай і з брудам на станцыі Чаромха.

Хачу адразу сказаць, што не думаю я бараніць чаромхаўскіх чыгуначнікаў, што не думаю я абвяргаць апінію М. Панфілюка. Не, гэтага рабіць не хачу. Хачу проста, каб факты заставаліся фактамі. А вось што я магу сказаць на тэму чаромхаўскай ПКП.

Памяшканне пачакальні сапраўды цеснаватае. І цяжка тут душу нагрэць. Дзверы з панадворка ў калідорчык заўсёды адкрытыя. А з калідорчыка ў пачакальню няшчыльныя. І каб печка тут не тапілася, нельга было б вытрымаць некалькі гадзін. Сам я працую на станцыі. Амаль кожны дзень заходжу ў прывакзальны буфет. І калі б не зайшоў туды, заўсёды бачу печку, аблепленую падарожнымі. Нават лаўкі з-пад сцен людзі прыставілі да печкі. І гэта юцца. Не верыцца мне, каб якраз 1 лютага не тапілі печку. А прыбіраецца пачакальня заўсёды каля гадзіны шостай. І гэты факт я пацвярджаю з поўнай адказнасцю.

Я выказаў толькі свой пагляд. Спадзяюся, што начальнік чаромхаўскай станцыі аўтарытэтна адкажа на крытыку.

Ул. Сідарук

МАРНАТРАЎСТВА

Пятніца, 9 сакавіка, гадз. 14.00. Пішу ў „Ніву" чарговы артыкул. Калі гляну ў акно, убачыў, што на слупах гарэць лямпачкі вулічнага асвятлення. Нехта забыў выключыць. Выпадкі такія часта паўтараюцца на адрэзку вул. Доўгай чаромхаўскай станцыі і на пачатку вёскі Кузава. Цэлы дзень нікому ў галаву не прыйшло, каб выключыць святло. А на скрыжаванні дарог (тут круты паварот), каля Міхася Канарэўскага, патрэбна лямпачка, а яна даўно згарэла.

Я правёў размову з гаспадаром, у якога ёсць уключальнік вулічнага асвятлення. Той мае прэтэнзіі да гміны. Калісьці нейкі чыноўнік абяцаў даць кампенсацыю за ўключэнне святла, але слова не стрымаў. І таму такі тут беспарадак. І так марнуюцца каштоўныя кілаваты, затрачваюцца непатрэбныя грошы. Час ужо вырашыць гэтую праблему.

Ул. Сідарук

АДКАЗ НА АДКАЗ

З зацікаўленнем прачытаў я ў 6 нумары „Нівы" ад 11 лютага 1979 года адказ Акруговай малачарскай спулдзельні ў Гайнаўцы на маю публікацыю „Лубін у казеіне". Галоўны закід дырэктара пад маім адрасам такі, што, бываючы ў казеінярні і бачачы недахопы, не данёс я сваіх крытычных заўваг проста дырэкцыі, а напісаў у рэдакцыю. Мой пагляд такі, што каб навука з таго, што мы пішам, была шырэйшая і каб усе мы вучыліся на памылках, трэба таксама пра іх пісаць у газеце, а да таго яшчэ хачу сказаць, што мне даваліся пабываць у казеінярні ўначы, а ў дырэкцыі тады нікога не было. Другі закід, што напісаў праз доўгі час. Тут хачу сказаць, што такі цыкл апрацоўкі матэрыялаў у рэдакцыі, а я напісаў адразу. Аб тым, што казеін дабаўляецца да каўбас, даведаўся я ад рабочых, якіх тады было многа. Шмат гаварылася аб казеіне. Рабочыя жартавалі: „Як добра ўжо будзе, што да каўбас не трэба перцу, бо адразу казеін прыпраўляе горкасцю".

Вельмі спадабаўся мне адказ дырэктара на крытычную маю заметку і яго шчырае заклапатанне, якое праяўляецца ў напрамку добрай і супольнай справы. Добра было б, каб больш сустракалася такіх людзей на адказных пасадах, якія з толкам і без злосці адносяцца да крытычных газетных матэрыялаў. Гэтага я пажадаў бы многім дырэктарам.

Чытач

І ДАЛЕЙ БЕСПАРАДАК

Пра трактарыстаў з Мокрага пісалі ў „Ніве". Хачу яшчэ раз вярнуцца да іх. Зіма, як вядома, найлепшы час для кантролю ўсіх сельскагаспадарчых машын. І кожны добры гаспадар аб гэтым ведае і памятае. Памятаюць і трактарысты з Мокрага (ёсць тут філіял бельскага СКРу). Амаль усю зіму трактарысты праверялі спраўнасць сваіх машын у... горбах снегу. Так было ў Дубяжыне, на Аляксюўскай дарозе, так было на Дубяжынскай грэблі, што вядзе ў Падбелле. Еxаў я аднойчы з чыгуначнага прыпынку ў Дубяжыне, а насустрач трактар. Пад'язджаю бліжэй і пазнаю трактарыстаў з Мокрага. Быў тут і сам дыспетчар філіяла сельгасгуртка. Пытаюся ў свайго спадарожніка, куды яны едуць. А ён мне: пагуляць. А ці так быць павінна?

(су)

ЯК ЛЮДЗІ ПАМАГЛІ ЗВЯРАМ ПЕРАЖЫЦЬ ЗІМУ

Цяжкая была зіма ў гэтым годзе. З дапамогай звярам і птушкам паспяшылі дзеці зборнай гмінай школы ў Нараўцы. 105 вучняў з'яўляецца членамі Лігі аховы прыроды. Апякун гэтай арганізацыі — настаўнік Міхалай Герасімюк. Ён надта адданы справе аховы натуральнага асяроддзя. Пры яго кіраўніцтве арганізацыя перадала 720 кг бульбы, хлеба і збожжа гуртку паляўнічых „Арол", які развёз усё па лесе. Вялікую ініцыятыву ў гэтай справе праявіў лясніцы Яўген Адамюк.

Апрача гэтага вучні перадалі 270 кг корму надляснiцтву „Броўск" у Грушках. І самі памаглі разнесці гэты корм. Увесь корм прынеслі з дому. Мясцовы ГС прызначыў для гэтай мэты таксама 110 кг некласіфікаванага зерня і 60 кг хлеба.

У гміне Нараўка акцыя дапамогі лясной звярыне і птушкам была арганізавана добра.

А. З.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да публікацыі: „САКОЛКА НЕ ШЛЕ", „Ніва" № 7 (1199) ад 18.II.79 г.

Адказвае: ДОМ КНІЖКІ Ў БЕЛАСТОКУ.

Wyjaśniamy, że dnia 23 listopada 1978 r. wysłaliśmy do ob. T. Kiryłłowa odpowiedź w sprawie zamawianych książek.

Księgarnia w Sokółce zamawianych przez Waszego czytelnika książek już nie posiadała i zamówienie przesłała do Działu Księgarskiego, który kontaktował się z księgarniami wydawnictw importowanych w Białymstoku i Bielsku Podlaskim, lecz i w tych księgarniach zamawiane książki były już sprzedane.

W załączeniu przesyłamy odpis pisma skierowanego do Waszego czytelnika.

Kierownik
Działu Księgarskiego
Julia Bartoszewicz

Да публікацыі: „ЦІ ТАК ПАВІННА БЫЦЬ", „Ніва", № 3 (1195), ад 21.I.1979 г.

Адказвае: НАЧАЛЬНІК ГМІНЫ Ў ОРЛІ.

W odpowiedzi na notatkę zamieszczoną w „Niwie" dotyczącą wyglądu świetlicy wiejskiej we wsi Krywiatycze, uprzejmie wyjaśniam, co następuje:

Bieżący remont (malowanie oraz naprawa pieca i instalacji elektrycznej) świetlicy był zlecony przez tut. Urząd dla Spółdzielni Usług Wielobranżowych w Bielsku Podlaskim w m-cu październiku 1978 r. Całkowicie zniszczona instalacja została naprawiona, za którą wystawiono rachunek do zapłacenia w wysokości 9.566 zł.

Prace malarskie nie zostały wykonane ze względu na brak odpowiednich gatunków farby. Tut. Urząd ponownie zlecił w/w Spółdzielni wykonanie malowania świetlicy wiosną br.

Jednocześnie w IV kwartale 1978 r. do Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska" w Orli zgłoszono zamówienie na:

1. uzupełnienie ram okiennych,
2. uzupełnienie szyb w oknach,
3. wykonanie zamknięć okiennych,
4. wykonanie krat w oknie w pomieszczeniu ze stoiskiem w sprzedaży,
5. wykonanie zamków drzwiowych,
6. dokonanie remontu podłogi.

Ze względu na brak mocy przerobowej punkty 4—6 zlecenia nie zostały przyjęte do realizacji. Natomiast 6 ram okiennych uzupełniono i oszklono w m-cu styczniu b.r.

Ze względu na brak własnego transportu nie jesteśmy w stanie dowieźć węgla do każdej świetlicy. Problem ten rozwiązują mieszkańcy wsi i młodzież, organizując we własnym zakresie transport, za który opłaca tut. Urząd.

Świetlica i jej wyposażenie jest mieniem państwowym, którym powinna również opiekować się młodzież. Powyższe fakty jednak świadczą o beztrosce i braku gospodarności u młodzieży, która organizując zabawy taneczne bez zezwolenia Naczelnika Gminy i Posterunku MO, dewastuje świetlicę i naraża budżet państwa na dodatkowe koszty.

w.z. Naczelnika Gminy
Konstanty Kaponow
Sekretarz Biura

Ад рэд. Дзякуем сардэчна гміне ў Орлі за поўны, цікавы і змястоўны адказ. Хацелася б сказаць: так павінны выглядаць усе адказы на крытыку. Бачым тут дбайныя і гаспадарскія адносіны гміны да ўсіх спраў, якія ёсць на яе тэрыторыі. Дадаць трэба, што ўвогуле наша супрацоўніцтва з гмінай у Орлі складаецца вельмі прыемна. Каб так з усімі!

Да публікацыі „ЦІ ВІНАВАТЫ ЖЫХАРЫ", „Ніва", № 4 (1196), ад 28.I.79 г.

Адказвае: ГАРАДСКОЕ АЧЫШЧАЛЬНАЕ ПРАДПРЫЕМСТВА (МПО) У БЕЛАСТОКУ.

W nawiązaniu do artykułu opublikowanego w tygodniku „Niwa", uprzejmie informujemy, że posesje na osiedlu „Piasta" wyposażone zostały w pojemniki kontenerowe, jak i inne osiedla o zwartej zabudowie blokowej. Faktem jest, że mają miejsce przypadki wysypywania śmieci obok pojemników nie tylko przez dzieci, lecz i przez osoby dorosłe. Stąd apel administracji do mieszkańców jest słuszny i uzasadniony. Zdarzają się sporadyczne przypadki, że kontenery są przepełnione, jednak wynika to z przyczyn obiektywnych, a głównie z zaistniałych awarii pojazdów obsługujących dany rejon. Natomiast żadnych rezerw ani też pojazdów zastępczych tut. przedsiębiorstwo nie posiada.

Aby uniknąć tego rodzaju sytuacji, ekipy wywozowe często pracują na przedłużonym czasie pracy, dążąc do utrzymania należytego stanu sanitarnego posesji.

Odrębna sprawa, szczególnie w okresie zimy, to nieoczyszczone dojazdy do szeregu śmietników, co również stwarza utrudnienie w utrzymaniu rytmiczności wywozu nieczystości.

Mimo wspomnianych trudności, MPO ze swej strony dołoży starań, aby zapewnić czystość posesji na osiedlu „Piasta", jak i w innych dzielnicach miasta.

Z-ca Dyrektora
d/s Eksploatacji
inż. Janusz Miastkowski

Да публікацыі „ЯК ДАЕХАЦЬ", „Ніва", № 7 (1199), ад 18.II. 1979 г.

Адказвае: НАЧАЛЬНІК ГМІНЫ Ў КЛЯШЧЭЛЯХ.

Chcielibyśmy, aby wszystkie drogi na terenie naszej gminy były odśnieżone i rolnicy mogli dojechać do sąsiednich wsi. Niestety, nie posiadamy odpowiedniego sprzętu do odśnieżania dróg, a ostatnio zaistniałe warunki atmosferyczne przysparzały nam dużo trudności w uruchomieniu główniejszych tras przelotowych do Hajnówki, Bielska Podlaskiego i Siemiatycz, celem dostarczenia do sklepów chleba i innych artykułów pierwszej potrzeby, oraz odbioru od rolnika mleka i żywca rzeźnego. Z pomocą w odśnieżaniu w/w dróg przyszli rolnicy, pracownicy zakładów pracy i wojsko. Roboty odśnieżeniowe wykonywane są w większości ręcznie przy pomocy szufli.

Wracając do sprawy poruszonej w notatce. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby mieszkańcy wsi Toporki, o ile uważają, że droga ta jest im potrzebna, oczyszczali ją ręcznie do granicy z gruntami wsi Grabowiec pod warunkiem, że ze strony wsi Grabowiec drogę ze śniegu będą oczyszczać mieszkańcy tamtej wsi.

W/g naszego zdania pilniejszą jest droga do wsi Saki, którą dowozi się do szkoły młodzież szkolną, mleko do zlewni oraz inne płody rolne do magazynów Gminnej Spółdzielni w Kleszczelach i tę drogę chcemy utrzymać w stanie przejezdnym.

Naczelnik gminy
Bazyli Michnowski

Пасадзіць дрэўцы

У мінулыя гады часта арганізаваламся саджэнне дэкаратыўных дрэўцаў пры дарогах. Варта, каб у гэтым годзе з надыходам вясны пасадзіць дрэўцы паабапал дарогі Орля-Крывяцічы. Ёсць адрэзкі дарогі, дзе ўжо засаджаны дрэвы, але ёсць яшчэ і многа пустога месца. Варта і трэба пасадзіць дрэўцы на базе сельскагаспадарчай суполкі і пры курынай ферме ў Орлі. Будзе карысна і прыгажэй.

Іван Кірызюк

Шахматны турнір

У першай дэкадзе сакавіка ў Бельску адбыўся шахматны турнір. Прыступіла да яго восем вельмі моцных удзельнікаў. І месца заняў Е. Гаворскі, другое — А. Тапалеўскі, а III — Ф. Татарчук. Пераможцы атрымалі каштоўныя ўзнагароды. Арганізатарам турніра быў аддзел ВСС у Бельску.

У красавіку пад патранатам ВСС адбудзецца другі шахматны турнір з удзелам шахматыстаў з Гайнаўкі і Сямяціч. Спаборніцтва будзе праводзіцца на кубак дырэктара ВСС.

Інж. Б. Ф. Рудкоўскін

МАЕ СУПРАЦОЎНІЦТВА З „НІВАЙ"

Калісьці я ўсё думаў, як тут распачаць супрацоўніцтва з „Нівай". Нарэшце ў 1976 годзе апісаў добрую работу кожынскага млынара — і публікацыя ўдалася. Пасля напісаў яшчэ некалькі матэрыялаў, і „Ніва" назвала мяне карэспандэнтам ды запрасіла на з'езд. З той пары я стаў пісаць у „Ніву".

Карэспандэнт Шчасновіч піша пра цяжкасці з канвертамі. Хоць не ўздумайце мне іх прысылаць, бо ў мяне ёсць канверты і маю дзе купіць.

Кірылюк Міхал

Калі хочаш быць здаровым

Часта бывае, што чалавек страчвае сваё здароўе толькі таму, што не ведае элементарных правілаў прафілактыкі. Хварэючы за здароўе людзей і імкнучыся засцерагчы іх ад непрыемнасцей, я напісаў вось гэтыя парады.

Не насіце на сэрцы камень. Пастарайцеся скінуць яго і вам стане значна лягчэй.

Але не варта трымаць яго за пазухай, бо камень, — гэта будаўнічы матэрыял і пускаць яго трэба толькі па прызначэнню.

Калі вы даглядаеце зубы, дык ведайце, што гэта яшчэ не ўсё. За языком таксама трэба сачыць. Так, вельмі шкодная прывычка часаць язык. Але не ўпадайце і ў другую крайнасць: не дазваляйце сабе цягнуць за язык, бо гэта негігіенічна.

Чысціня, як вядома, залог здароўя, таму аддавайце ёй асаблівую ўвагу, бо, напэўна, нічога няма горш, чым чалавек з нячыстымі рукамі ці сумленнем.

Дзеля захавання зроку старайцеся ніколі не падглядаць за суседзямі, таму што пры гэтым вочы глядзяць у розных кірунках і развіваецца касавокасць. Па гэтай жа прычыне шкодная і прывычка касавурыцца на каго-небудзь.

У мэтах прафілактыкі прастудных захворванняў я нікому не параю лаяцца на марозе. У спёку таксама лаяцца не менш шкодна. І наогул ні ў якое надвор'е гэта нявартa рабіць: у час лаянкі ў роце ўзнікае скразняк, які можа прывесці да катара верхніх дыхальных шляхоў.

Работу можна рабіць любую, толькі не біць лынды. Вядомы выпадак: адзін чалавек біў і біў лынды, пакуль не памёр. Вельмі шкодная справай з'яўляецца і перамыванне костачак знаёмым або суседзям.

Я пераканаўча прашу вас: сачыце за сваім харчаваннем і ў першую чаргу не ешце блёкату. Самі ж ведаеце, што робіцца з чалавекам, які аб'еўся блёкату!

Зазначу таксама, што вельмі дрэнна, калі ежа становіцца закускай. Таму лепш за ўсё рабіць так: пад'есці, а потым выпіць, напрыклад, кампот, а не так, як гэта робіць некаторыя — выпілі, закусілі...

Па жыцці я вам раю ісці шырокімі крокамі, а не семяніць дробнай трусцой: пры такой хадзе дыханне ў чалавека больш глыбокае, а самаадчуванне — добрае. Пытаецe, як пры гэтым трымаць галаву? Вядома, высока. Але не трэба яе залішне падымаць, бо можна не ўгледзець, што ў вас пад нагамі, і спатыкнуцца.

Прытрымлівайцеся гэтых правілаў і вы будзеце жыць доўга-доўга і не хварэць.

Будзьце здаровы!

Рыгор Лазуркін

НІЎКА

АКУЛІ СТ

ДАНТЫСТ

— Вока за вока! *— Зуб за зуб!*

З „Весніка Задрыпоніі"

ЗАГАДКІ ІЁГАЎ

Здаровы звычай існуе сярод іёгаў штата Карма-Сін. Займаючыся гімнастыкай іёгаў ад 8 да 17.00 (з гадзінным перапынкам на абед), яны ў 11 гадзін спыняюць сваю справу дзеля адбыцця вытворчай гімнастыкі.

ТРЫМАЙЦЕ ВУХА?

Каму прысвячаецца-той здагадаецца

АБЫ ЗДАРОЎЕ

Спрадвеку водзіцца ў народзе,
Што пры любой жыцця нагодзе
Нясецца светлае выслоўе:

— Абы здароўе...

Такога прынцыпу і я сам,
Калі нясцерпна стане часам,
Тады сказаць, сябры, гатоў я:

— Абы здароўе...

У выцвярэзнік раз патрапіў,
Правёў начлег на спецканапе.
Перапрываў сяк-так вымоўе.

— Абы здароўе...

Пайшоў па ўласнаму
жаданню —
Не апраўдаў на службе звання!
На лямант жонкі аж зароў я:

— Абы здароўе!!!

Іван Кубелец

НЯХАЙ НЕ КАЖУЦЬ...

Муж мые кашулю. Жонка кажа:

— Вымый добра. Хай людзі не гавораць, што я нават кашулі табе добра не вымыю.

ГУМАР З БАРАДОЮ

ДЗЕ Ж ВЫГАДА?

Ехаў Грыц на кірмаш. На вузлавой станцыі поезд спыніўся. Грыц і пытае ў пасажыраў:

— Што здарылася? Чаму не едзем?

— Паравоз мяняюць, — адказалі яму.

— Як гэта мяняюць?

— Паравоз на паравоз.

— І што — абмяняюць так на так? — шчыра здзівіўся Грыц. — Без ніякай выгады?

Без слоў.

Дайшоў да ручкі.
Дзверы адчыніць ужо
быў не ў сілах.

ПАЧАТАК ЁСЦЬ

Майстар пытае мантажніка:

— Чаму ўчора не быў на рабоце?

— Ды хварэў.

— А даведка ёсць?

— Даведкі няма, а пячатка ёсць, — адказвае мантажнік, паказваючы сіняк пад левым вокам.

ПАМЕСЯЧНА

Студэнта Лайдакевіча, якому высылаюць грошы асобна бацька і маці, пытае студэнтка Нона:

— Каго ты, Лайдуля, мацней любіш — бацьку ці маці?

— Табе пра які месяц сказаць?..

ВУСНАМІ ДЗЯЦЕЙ

— Колькі табе год?

— Пяць.

— Дзе працуе твой бацька?

— На хімічным заводзе.

— А што ён там робіць?

— Лямпачкі і туалетную паперу.

— Адкуль ты гэта ўзяў?

— А ён іх кожны дзень адтуль прыносіць.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Адзін амерыканскі вучоны прыйшоў у Капенгагенеў лабараторыю вялікага фізіка Нільса Бора і са здзіўленнем убачыў над яго сталом падкову, прыбітую да сцяны.

— Няўжо вы верыце, што падкова прыносіць удачу, прафесар? — пацікавіўся амерыканец. — Як вучоны, вы...

— Што вы! — адказаў Бор, усміхнуўшыся. — Як можна верыць у такое глупства! Але мне казалі, што падкова прыносіць удачу незалежна ад таго, верыце вы ў гэта ці не.

✲

У лонданскім рэстаране сядзіць старэнькі адстаўны генерал. Афіцыянт прыносіць яму біфштэкс. Генерал доўга глядзіць на афіцыянта, потым гаворыць:

— Паслухайце, у мяне такое ўражанне, што я вас ведаю... Здаецца, успомніў. Вы былі сцяганосцам у Дэваншырскім палку!

— Прабачце, сэр, але...

— Так, так, я памыліўся. Вы служылі ў час афрыканскай кампаніі?

— Вы памыліліся, сэр, я...

— Успомніў! Вы ж мне прынесілі сёння суп!

Кардыяграма.

ЛЮДАВЕДЫ

Да пытання аб забруджванні асяроддзя.

ПЕСНІ НА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Галіны Юзвюк з Барысаўкі і дзяўчат з Парцава змяшчаем песню.

MIŁOŚĆ TO JEST MUZYKA

słowa: Jacek Bukowski
muzyka: Barbara Talma
śpiewa „Konsonans"

Miłość to jest muzyka,
którą słyszymy w snach.
I ciągle nam umyka,
jak w polu wiatr.
Miłość to jest muzyka,
każdy ją w sobie ma.
Muzyka twego życia
to może ja?

Może mnie spotkasz na koncercie w filharmonii,
gdy na estradzie Vivaldiego będę grała.
Może mnie spotkasz w październiku z różą w dłoni,
gdy bez uśmiechu będę sobie coś myślała.
A spotkasz mnie, bo tak spotyka się muzykę,
która już dawno w tobie jest.

Miłość to jest muzyka,
którą słyszymy w snach.
To nic, że czasem bywa
jako gorzka łza.
Miłość to jest muzyka,
każdy ją w sobie ma.
Chcę, żebyś mnie usłyszał
choć jeden raz.

Może mnie spotkasz zakochaną w cudzym szczęściu,
gdy wielki romans będę w kinie oglądała.
Może mnie spotkasz na peronie pełnym zgiełku,
kiedy do nikąd będę smutnie odjeżdżała.
A spotkasz mnie, bo tak spotyka się muzykę,
która już dawno w tobie jest.

Miłość to jest muzyka...

ТАКСАМА ФІЗКУЛЬТУРА

— Доктар, што рабіць? Я ўсё паўнею.

— Займіцеся фізкультурай.

— Але я і так кожны дзень хаджу пешкі на работу і з работы.

— А вы паспрабуйце паездзіць аўтобусам.

Курёзы

ТУАЛЕТЫ ДЛЯ ЧАЦВЕРАНОГІХ

Зараз у многіх краінах свету распаўсюдзілася мода заводзіць дамашніх сабак. Некаторыя імкнуцца нават падвесці нейкую тэарэтычную базу пад гэтую моду: людзі з цягам часу ўсё менш давяраюць адзін другому, а ў душы чалавека ўсё яшчэ застаецца патрэба шчырасці, патрэба ў дружбе. Таму чалавецтва і вяртаецца да свайго чацвераногага друга, які заўсёды паслухмяны, не мае ўласных меркаванняў, ніколі не пярэчыць і гатовы выканаць волю і пажаданне свайго гаспадара.

У апошні час гаспадары сабак пачалі скардзіцца на тое, што ў заканадаўчым парадку не прадугледжваецца ўтрыманне дамашніх сабак і не ствараюцца для гэтага адпаведныя спрыяльныя ўмовы. І дабіліся таго, што ў цэлым шэрагу гарадоў ЗША для выгульвання сабак былі створаны спецыяльныя пляцоўкі. Але заўзятыя сабачнікі зноў пайшлі ў наступленне: трэба пакпапаціцца і аб стварэнні камунальных паслуг у грамадскіх месцах. Што ні кажы, а не ўсякі там Мурзік ці Барбос загадзя падумае пра адпраўленне сваёй фізічнай патрэбы і іншым часам паднімае нагу на слуп у самым людным месцы, а да сабачай пляцоўкі гаспадару весці яго бывае далекавата ды і часу не хапае, каб пасвіць. Таму ў апошнія гады ў буйнейшых гарадах Амерыкі пайшлі насустрач і гэтаму пажаданню гаспадароў сабак — будуюць сабачыя туалеты.

МІЖ НАМІ

Нічога не высысайце з пальцаў, не вымыўшы рук.